МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

№ 21 (2542)
КІиранди
12
март
1961 шу
Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

СИЙЛЕНЦА КХОАЧАШДЕРГДА ВАЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Деррига советски халкъ санна, семилетка кхоалагІча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъярца, ССКП Центральни Комитета январски Пленумо чІоагІъяь дІахо юртбоахам дегІабоалабара программа сийленца чанхъяккхарца накъа баха лерхІаш ба Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой хьамсарча парте XXII съезда.

Колхозийи совхозийи коллективаш ЦК январски Пленума итогашта хетаьча собранешка а укх деношка Грозне хиннача юртбоахаме хьалха латтарий республикански совещане а вай республикерча колхозникашеи совхозий болхлошеи шоай ерригача торонашка а хьежа январски Пленума решенеш кхоачашъяра де деза гІулакхаш белгалдаьхар.

Укх шера хІара гектара тІара 18,7 центнер ялат чуда лаьрхІад вай республикерча юрта боахама къахьегамхоша. Ялат дукхагІа даккхара духьа лоамашта юхерчеи климатически хьалаш хьажкІаш хьувкъара дика долчеи районашка, керттерча даькъе хиш дехкача лаьтташка, ялата лаьрхІа 45 эзар гектар хьажкІаш дІае, хІаьта хІара гектара тІара фуальяьха хьажкІаш 45 центнери моша хьажкІаш а йоахкаш дола гІадамаш 300 центнери чуя а лерхІ цар. 1961 шера паччахьалкхенга дохкаргда 7,5 миллион пунт ялат, цу даькъе 3,8 миллион пунт хьажкІаш а йолаш.

Дикка дебадергда укх шера хьайбаш, къаьстта детта доахани коа тІара оалхазараши. Ерригача республика паччахьалкхенга дохкаргда 20000 тонн дулх, 61000 тонн шура, 27 миллион фуъ, 2750 тонн тха.

Кура хьажкІаш кхы а дикагІа ебае дош деннад республике дикагІа болча хьажкІаш лелаераша. ХІара гектара тІара 100 центнерал совгІа фуальяьха хьажкІаш кхее декхар тІаийцад Шаьлан районерча гІорбаьннача хьажкІаш лелаераша Зармаев Іаддал-Саидеи Музыкаева Маликаси, Наьсарен районерча Кусиева Зайдата, иштта кхыбараша. Дукха а я вай республике кура хьажкІаш хьувкъае дош денна звенош.

Ховш да тІаийца декхараш кхоачашдара керттерадар — организаторски болх тоабар, дагалаьцар кхоачашдара беррига низ оарцагІбаккхар, ерригача торонех бизза пайда эцар долга. Из гІулакх чанхдаккха дезараш партийни организацеш я. Уж декхарийла я ялат, баьца дааараш, дулх, шура, кхыйола продукташ дукхагІа яхара лоаттабеча къовсама юкхье латта, шерра социалистически ях йоаржаяра, Іилманна карагІдаьнараши хьалха латтарий опыти колхозийи совхозийи производствана юкъеяхьара оарцагІйовла, тІаийца декхараш кхоачашдара меттел даьсса хабараш дувцараша къовсам лоаттабе, берригача коммунисташта а парте боацарашта а тІаийца декхараш кхоачашдара шоаш бехктокхаме хилар цІаккха а дицлургдоаца гІулакх оттаде.

Дукхача колхозий, совхозий, районий партийни организацеша бокъонца кхетадаьд шоай декхар. ССКП ЦК январски Пленума решенеша хьинар айдаь болча колхозникийи совхозий болхлойи беррига низ хьайбаш дика Іангара дахара, бІаьстан балхашта бокъонца кийчо яра тІадерзаде вІаштІехьдаьннад цар. Социалистически декхараш тІаэцарца цхьан уж кхоачашдара шерра социалистически ях йоаржаьяй.

Иштта дІаболабаьб болх Саьсани Первомайскии районий партийни организацеша. Шоаш тІаийца декхараш кхоачашдара духьа цар беррига теркам фермай болх тоабара, тракторашта чехкагІа ремонт яра, кхашка удобренеш яхкара, иштта кхы балхаш дара тІабахийтаб. Цар дика кхетаду уж гІулакхаш ханнахьа даь ца даьхача тІаийца декхараш кхоачашдулургдоацилга. Январи феврали бетташка паччахьалкхенга дулх дохкара хьалхарча квартала план 116 процент кхоачашъяьй Саьсана района, 108 процент кхоачашъяьй из план Первомайски района а. Во латтац цу районашка паччахьалкхенга шура йохкара план кхоачашъяра балхаш а.

Цхьабакъда, массанахьа а цу тайпара латт болх аьлча бакъ хургдац. Дукха я республике хІанз а шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхета ца деш а уж кхоачашдара бокъонца оарцагІа ца йоалаш а йола партийни организацеш. Цхьаццайолча колхозийи совхозийи партийни организацеш тІаийца социалистически декхараш кхоачашде ца дезараш санна паргІата я балха.

Ховш да боахамах дог лазаш волча цІен-даь хІара Іан ди лаьрхІа долга, къаьстта яьнна яла йоаллаш бІаьсти йолча хана. Цхьабакъда, цу гІулакха башха сагота бац «Назрановский» совхоза кулгалхой. Цар хІанз а тоаянза 30 гаргга трактор я, тоъал дІае хьажкІаши коартолаши яц, аха дезаш 7 эзар гектар совгІа лаьтта да. Иштта да гІулакхаш «Октябра 40 шу» яхача совхозе а. Геттара во латт Наьсарен районе паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш дохкара гІулакх. Соахка цу ханачул кІезигагІа яьккхай цига укх шера январи феврали бетташка шура.

Во латт дулх кийчделга Грозненски, Шаьлан, Сунженски районашкеи МагІалбика зонеи. КІезига кийчъяьй цу районашка 1961 шера хьалхарча шин бетта шура а.

Цу ерригача районаша доккхий социалистически декхараш тІаийцад семилетка кхоалагІча шера. Хатта доагІа цу районий кулгалхошка, маца кхоачашде лерхІ цар шоаш тІаийца декхараш.

БІаьстан балхашта кийчо яра, хьайбай продукташ йоахилга алсамдаккхара, дулх, шура, фуаш паччахьалкхенга дохкара планаш а цу хьакъехьара декхараш а кхоачашдара сатийна хилар, уж гІулакхаш тесса дитар цхьанна тайпара а ла мегаргдолаш гІулакхаш дац. ТІаийца социалистически декхараш кхоачашдара тІехь къовсам хІара денна лоаттабе беза, социалистически яхье даьхача толамашка хІара бетта хьажа веза.

Декхараш кхоачашдара лоаттабеча къовсаме ка ялареи ца ялареи гІулакх организаторски болх тоабарга хьежжа хургба. Чанхдаха дезача гІулакхашта юкъера эггара кертера дараш къоастадар, уж кхоачашдара кхашкара а фермашкара а болхлой, механизатораш оарцагІбаха хар — из да партийни организацешта хьалхашка латта декхар. Уж декхарийла я даьхача толамий лоархІам бе а карагІдаьнначох тоъам бе гІертарашца къовсам лоаттабе а.

ХІанз де дезар да беррига колхозникаш, совхозий болхлой, юртбоахама специалисташ тІаийца декхараш кхоачашдара оарцагІбоахилга.

Сийлен цІи йоаккхаргья

ССКП XXII-ча съезда сийна доккхий декхараш тІаийцад Грознерча производственно-товарни контора коллективо: заводашта мехкдаьтта продукташ телара шера йола план ханал хьалха, 25-ча декабре кхоачашъе, къахьегама овсарле дикка лакхъе, иштта кхыдараш.

Ше денна дош толамца кхоачашду цо. Февраль бетта баьча балха итог йича гучадаьлар валови продукци арахецара бетта йола план 111,2 проценти заводашта мехкдаьтта продукташ телара план 101,4 проценти кхоачашъяьлга.

Хьалхле лелаеш я №№ 1, 2 йола цехаш. № 1 йолча цеха болхлоша лаьрхІадар доагадеча мазутага дІабода мах 1,2 процент лохбе, хІаьта февраль бетта из лохбаьб 2,2 процент, мехкдаьтта чудеттилга 34,9 процент лакхдаьд. Цу коллективо кходаьд 90 тонн доагам, итташ тонаш реагенташ.

Иштта дика къахьийгад Касьянов начальник волча кхоалагІча цеха болхлоша а. Цу цеха коллективо чІоагІа къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара. Мехкдаьтта сийрда продукташ кийчъяра февраль бетта план кхоачашъяьй 107,1 процент, доагам доаделга лохдаьд 5,4 процент, электроэнергега дІабода мах 2,8 процент лохбаьб. Къаьстта дика къахьег цехе хьалха латтача болхлоша Т. Титова, Л. Комкова, С. Теодорошвиле, А. Пустовойтова, иштта кхыбараша.

П. ВИШНЕВСКИЙ,
«Главнефтеснаба» товарно-транспортни налива пункта оператор.

ЛАЬТТА—КОСМОС—ЛАЬТТА

Советски Союзе диълагІа кема-спутник урагІдахийтара хьакъехьа

ТАСС-а ХОАМ

Космически яьсаленна тохкамаш дара деча балхий планага хьежжа, 1961 шера 9 марта Советски Союзе урагІа дахийта Лаьттанна гонахьарча орбита тІа даьккхад диълагІа кема-спутник. Кема-спутника дозал, ракета-носитела тІехьара лагІа доацаш, 4.700 килограмм да.

Кема-спутник дахад даьча лоархІамашта гаргга йолча орбите гІолла, Лаьттан тІара хьал перигея лакхал 183,5 километр а йолаш, апогея лакхал 248,8 километр а йолаш, орбита 64 градуси 56 минути экваторгахьа оагІора леста а йолаш.

Кема-спутник урагІдахийтарца чакхдаккха лаьрхІа кертера гІулакх да кема-спутника конструкции цу тІа оттаяь, саг урагІвахийтара эша хьалаш Іалашдергдолаш йола системаши дІахо нийсъелга.

Кема-спутника тІа оттаяй опыта хоадаь хьайба —«Чернушка» яха жІалии кхыйола биологически объекташи чуйола кабина, телеметрическии телевизионнии системаш, траекторни тохкамаш дара йола радиосистема, радиобузвама аппаратура.

ТІалаттача аппаратура урагІйодача хана лерттІа болх баьб.

Тохкамаш де аьнна лаьрхІа хинна программа кхоачашъяьчул тІехьагІа Лаьттара шийна хьалъеннача командах цу дийннахье а лийрхІача Советски Союза районе Іодессад кема-спутник.

Лаьтта Іодессача кемана цкъара баьча тохкамо хьахьекхад, опыта чухоадаь хиннача хьайбага дика хьал хилар.

ДиълагІа советски кема-спутник урагІдахийтар а орбитера из юха Іодоссадар а бахьан долаш чІоагІа лоархІаме хІамаш хайнад кема-спутника конструкцеи цун системашеи деча балхий хьакъехьа а гІайтта йолхача хана дийнача организмашта хулача Іоаткъама хьакъехьа а.

Цигара гучадаьнна хІамаш хІанз Іомадеш а къестадеш а да. УрагІъяха юха лаьтта есса биологически хІамаш зувш я.

Юрта боахаме хьалха латтарий республикански совещани

Укх деношка вай республикерча юрта боахаме хьалхара моттигаш лелаерий совещани хиннай Грознерча Ленина цІерахча культура Двореце. Цига дакъа лоацаш хиннаб вай республикерча колхозий, совхозий къахьегамхой, промышленни предприятей болхлой.

Семилетка кхоалагІча шера юрта боахама продукташ дукхагІа арахецареи Іалашъяреи хьакъехьара доклад йир Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председатела М. Г. Гайрбекова. Доклад яьнначул тІехьагІа пренеех къамаьлаш дир 18 саго.

Эггара хьалха пренеех къамаьл дир Сунженски района «Ассинский» совхоза директора нов. Лазуткина, тІаккха къамаьлаш дир Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза свекла лелаеча бригада бригадира нов. Ахмадова, ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома секретара нов. Шепелевас, Урус-Мартановски район. «Красноармейский» совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира нов. Кагерманова, Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза хьажкІаш лелаеча звеньевойс нов. Гелисханова, Новогрозненски мехкдаьтта чанхдоанкхача завода директора заместителя нов. Битерякова, Ножай-Юртовски района Калинина цІерахча колхоза председатела заместителя нов. Хамаевас, Шалински района «Джалка» совхоза хьажкІаш лелаеча звеньевойс нов. Касумовас, иштта кхы дукххабараша.

Совещане дакъа лаьцараша социалистически яхье бийхар доттагІилен Дагестана, Къилбаседа-ХІирий республикаи Херсонски областеи къахьегамхой.

Совещанех йолча отчета кепа тохаргья тІайоагІача номер тІа.

ССКП обкома V Пленум

Укх деношка Грозне, Ленина цІерахча культура Двореце ССКП Нохч-ГІалгІай обкома V пленум хилар.

Пленумо дийцар цхьа дош: «ССКП ЦК январски Пленума соцами Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахам дІахо дегІабоалабара дола 1961 шерара социалистически декхараши кхоачашдара де деза гІулакхаш».

Пленуме доклад йир ССКП обкома хьалхарча секретара нов. А. С. Трофимова.

Пренеех къамаьлаш дир ССКП Советски райкома секретара нов. Денилова, Надтеречни районерча «Гвардейский» совхоза директора нов. Шкарапута, ССКП Шелковской райкома секретара нов. Самарсне, ССКП Грозненски райкома секретара нов. Чадова, ССКП Сунженски райкома секретара нов. Синяткина, хлебопродуктай управлене начальника нов. Гончарова, ССКП Шаьлан райкома секретара нов. Мизаева, Грозненски райисполкома председатела нов. Дудника.

Дийцача дешах лаьца соцам бир пленумо.

Халкъо хержай ший Советаш

1961 шера 5 марта Нохч-ГІалгІай АССР-а районий, городий, юртий, поселкай къахьегамхой депутатий Советаш харжара итогех бола хоам

Нохч-ГІалгІай АССР-а районий, городий, юртий, поселкай къахьегамхой депутатий Советаш хоржаш кхадж тассарах йола районийи городийи Советий исполнительни комитеташкара даннеш кхьачай Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиумага.

17 района, 3 города, города Грозне 4 района, 163 юрта, 3 поселка къахьегамхой депутатий Советашка депутаташ хержаб.

Берригача харжархоех хоржамаш деча кхадж тоссаш хилар: районий Советашка 99,99 процент, городий Советашка 99,93 процент, юртий Советашка 100 процент, поселкай Советашка 100 процент.

Берригача харжархоех хоржамаш деча юкъе коммунистийи парте боацарийи блокана кхадж тессар: районий Советашка 99,62 процента, городий Советашка 98,88 процента, города Грозне районий Советашка 98,78 процента, юртий Советашка 99,64 процента, поселкай Советашка 98,94 процента.

Берригача харжархоех хоржамаш деча депутаталла бахийтача кандидаташта духьал кхадж тессар: районий Советашка 0,38 процента, городий Советашка 1,12 процента, города Грозне районий Советашка 1,22 процента, юртий Советашка 0,36 процента, поселкай Советашка 1,06 процента. Хоржамаш дарах йолча Положене 89 статья ларда тІа нийса доацаш лаьрхІа бюллетенаш 11 хилар.

Цу тайпара, цхьа кІеззигача нахагара дІийкккхача, хоржамаш деш дакъа лоацаш хиннача хІама ца эшшаш берригача харжархоша дог раьза а долаш кхадж тессар коммунистийи парте боацарийи блокана.

Нохч-ГІалгІай АССР-а моттигерча Советашка хержа беррига а депутаташ 7087 саг ва. Депутатех 3031 кхалсаг я, е 42,77 процент, 2860 ССКП члени члений кандидати ва, е 40,36 процент, 4227 парте воаца саг ва, е 59,64 процент, 3849 производствера болхлои колхозники ва, е 54,31 процент.

Саьсана района Центроевски юрта Совета цхьан округе хоржаш хиннача кандидата кхадж тассанзар хоржамаш деш юкъе хиннача харжархоех дукхагІа бараша, цудухьа депутаталла ца хоржаш виса а висар из. Из бахьан долаш цу округе «Нохч-ГІалгІай АССР-а районий, городий, поселкай, юртий, станицай къахьегамхой депутатий Советаш харжарах йолча Положенега» хьежжа керда хоржамаш хургда.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиум.

КЪОНАЧА СТРОИТЕЛИЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дІайха моаршал лу шуга а, хІаьта шуга гІолла берригача советски строителашка, проектировщикашка, гІишлоний материалаш, гІишлошта а накъашта а эша машинаш хьеча промышленностерча болхлошка — вай мехкарча болхлой классаи къахьегама интеллигенцеи сий долча отрядага а.

ССКП XXI съездо белгалъяьккха, коммунизм хьалъяра йола Іалъмате йоккха программа парте хьалхленца дика ка а йоалаш кхоачашъеш доал советски халкъ. Экономика, Іилма, культура дегІайоалаяра даькъе, халкъа хьал-торо кхы тІа а тоаяра даькъе доккхий хІамаш карагІдаьннад семилетка хьалхарча шин шера.

Коммунизма́ материально-технически лард хьалъяра лоаттабеча къовсаме хьалхарча юкъиге шоаш латташ хиларах бокъонца доккхал де йиш йолаш ба советски строителаш. Уж ба керда городаш, эггара йоккхагІа йола электростанцеши заводаши, рудникаши шахташи хьалъераш, машиннаькъаши оросительни системаши ехкараш, балхаш деш йолча предприятей низ алсамбоахараш, боарам боацаш йоккхача вай Даьхен гаьнарча районашкара цІаккха кхоачалургдоаца дукха рузкъаш халкъа́ беркат даргдолча новкъа доахараш. Нах ца баьхача моттигашка эггара хьалха дІа а ухаш, цига вахар дехкараш, тІоза кхосне хьеараш строителаш ба. Халкъо чІоагІа хоастам бу строителий турпалерча къахьегама. Семилетка кхал а маІа а турпалий башха дикача гІулакхех доккхал деш хургья тІехьа тІайоагІа тІехьенаш!

Ленински комсомоло, советски кагирхоша хьинаре дакъа лоац капитальни гІишлош хьалъяра йоккхий планаш кхоачашъяра. ГІишлош хьалъеча моттигашка боккха низ ба кагирхой. Парте тІахьехама жоп а луш, бІаьш эзараш кагий нахи мехкарийи гІишлош хьалъебахаб СибарегІа, Гаьнарча Малхбоале, Казахстане, Донбассе, мехка кхыча районашка. Комсомольск-на-Амуре яха город, ДнепроГЭС, Уралеи Кузбассеи Іалъмате йоккхий металлургически гІишлош хьалъеча хана лелэдаь сий дола гІулакхаш дІахо хьош а шердеш а ба уж.

ГІишлош хьалъеча моттигашка кагирхоша хьегача къина чІоагІа хам бу Коммунистически парте а советски халкъо а. ГІишлоний низ болча техниках а толашагІа йолча опытах а эца ха а ховш пайда эцарах, кагирхой хьинари денали бахьан долаш дунен тІа цІаккха а ца яьча тайпара сиха хьалъяь яьхай дукха а лоархІамера промышленноста а транспорта а гІишлош. Комсомольски ударни стройкашка Іалъмате дика кхетам эцаш, производства организаторий гІулакхаш довзаш, коммунистически хьисапе болх бе а баха а Іомалуш ба кагий нахи мехкарийи.

Тахан вай Даьхе коммунизма Іалъмате йоккха керда гІишло я. Семилетка шерашка электростанцей низ шозза совбаккха, ворхІ эзарнел дукхагІа йоккхий промышленни предприятеш болх бе йолаялийта, 20 эзар километрал дукхагІа машинникъ билла беза. Вай мехка городаши поселкаши дІахо а дегІайоалаяра даькъе а доккхий декхараш кхоачашде деза. Хьалъе еза 15 миллион гаргга квартираш, итташ эзараш школаш, детсадаш, яслеш, кхыйола культурно-бытовой гІишлош. Дукха совъяргья юрташка хьалъеш йола гІишлош, къаьстта а баьх дола лаьтташ карадерзадаьча районашка. ЧІоагІа дегІайоагІаргья гІишлой индустрии гІишлой материалаш хьаю промышленностьи.

ССКП Центральни Комитет чІоагІа тийша я къонача строителаша 1961-ча шера план дика ка а йоалаш кхоачашъяра шоай беррига низ тІабохийтаргхиларах, семилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра уж хьалхарча мугІаре латтаргхиларах, Советски Союза Коммунистически парте хургйолча XXII съезда сийна денал доллаш социалистически яхь цар йоаржаергхиларах. Кагирхой декхарийла ба хІара стройке вай ханара техника Іомае, производства толашагІа йола технологи йовза а тоае а, къахьегама овсарле геттара лакха йолаш балхаш де, гІишлош хьалъеча деррига кердадар, прогрессивнидар юкъе дахьара хьалха латта, дикагІа йолча опыта маякашца нийсбала, семилетка турпалашта улув латта.

ГІишлош хьалъеча геттара дукха торонаш я. Цхьаккха хІама зехьа ца доадеш, дизза дахь хила, ахчан а материалий а кхом беш хила, пайдана хургдоацача метте фузкъа доа ца дара тІехьа къовсам лоаттабеш хила. ГІишлош хьалъяра хьахийца ахча нийсагІа а кхомбешагІа а дІа ме ухийт сихагІа хьалъяргья керда промышленни гІишлош, дІаьхегІа хургда советски наьха вахар. Сиха а, кхомбеш а, чІоагІа а, хоза а хьалъе еза гІишлош.

Вай воаш дер машара́, советски наьха хьал-торои иразии совдаккхара ду. Ленински комсомоло, вай сий долча кагирхоша шоай беррига низи хьинари сийлахьдоккхача, дикача гІулакха́ — вай мехка коммунистически общество хьалъяра — дІалургхиларах тийша я парти.

Сийле хийла советски строителий!

Даькъала хилда коммунизм хьалъеш доалла турпала советски халкъ!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет.

Тхо гІаддахад!

ЧІоагІа гІадбаха а деган гІоздаьнна а ба Грознерча химически заводера болхлой 4-гІа межпланетни кема космосе а даха юхадарах бола хоам хьахазарах.

Оаха чІоагІа доаккхал ду советски Іилмахоша яьккхача йоккхача коталонах, из ерригача социалистически система Іилман котало хилар кхета а деш.

Вай говзача Іилмахошта карагІдаьннараша керда къахьегама толамаш даха дегаш урауттаду тха. ХІанз тха ерригга уила а хьинар а тІадерзадаь да полиэтилен доаккхаш йола керда цехаш болх бе йолаялийтара, езача Даьхенна маьхера химически продукт — полиэтилен ялара, ССКП съезда сийна дукхагІа феноли, ацетони, синтетически спирти даккха аьнна тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара.

Аз а са новкъосташа а тхоай низ кхоачар дергда вай Даьхен низ кхы а чІоагІбара, наьха вахар кхы а дикагІа тоадара.

А. ШУЛЬГА,
Грознерча химически завода № 31 йолча цеха воккхагІа вола машинист.

Кхоачашхулаш латт дага даьллар

Советски искусственни кема-спутник космосе дахарахи из юха лаьтта Іодоссарахи бола хоам тІоа согаш санна чехка, берригача болхлой дегаш гІоздоахаш, чакхбаьлар тха заводе. Гаьна яц космосе эггара хьалха советски саг гІоргвола ха. Кхоачашхулаш латт дагадаьллар.

Советски Іилма кердача коталоно советски наьха деган гІоз а доах дукъахьегамцара безам сов а боах. ДукхагІа а дикагІа а болх бе гІерташ ва тха заводера хІара болхло. Фрезеровщика болх беш а ва со. Доккхий декхараш тІаийцад аз ССКП XXII съезда сийна кхоачашде аьнна. Кхоачашдерг а да аз уж декхараш.

ГИЧАЕВ Султан,
«Красный молот» яхача завода 2-ча цеха фрезеровщик.

Сийлен доска

ССКП обкомои, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советои, облсовпрофои баьча соцамах республикански Сийлен доска тІа боах «Нохч-ГІалгІай республика дикагІа вола хьажкІаш лелаярхо» яха цІи луш бола звеньевойш:

Тайпан цІи, цІи, даь цІи; мича, фу болх бу.	кхаш га	хІара гектар тІара яьнна центнер	кхаш га	хІара гектара тІара яьнна центнер
Районий 3-гІа группа				
Советски район				
Магомадова Мелимат — «Новая жизнь» яхача колхоза звеньевая	10	63	—	—
Садаева Залпа — «Новая жизнь» яхача колхоза звеньевая	10	63	—	—
Первомайски район				
Гомбатов Махьмада Ахьмад — А. Шерипова цІерагІча колхоза звеньевой	50	39,3	—	—
Костоева Тазе Хадижат — Ленина цІерагІча колхоза звеньевая	40	38,8	—	—
Ведненски район				
Бисаев Халат — Орджоникидзе цІерагІча колхоза звеньевой	25	33	—	—
Саясановски район				
Магомадова Алпату — Калинина цІерагІча колхоза звеньевая	18	40	—	—
Молахаджиев Мусаид — Орджоникидзе цІерагІча колхоза звеньевой	16	42	—	—

ДІадахача 1960 шера хьажкІаш дика хьувкъийтарах «Нохч-ГІалгІай республике дикагІа вола хьажкІаш лелаер» яха цІи енначеи республикански Сийлен доска тІа баьхачеи совхозийи, отделеней управляющей, отделеней агрономий, колхозийи совхозийи бригадирий.

СПИСОК

Тайпан цІи, цІи, даь цІи; мича, фу болх бу.	кхаш га	хІара гектар тІара яьнна центнер	кхаш га	хІара гектара тІара яьнна центнер
Районий 1-гІа группа:				
Урус-Мартановски район				
Абдул-Хаджиев Хасан Абдул-Хаджиевич — «Горец» совхоза 4-ча отделене управляющи	160	56,4	—	—
Сунженски район				
Маковкин Михаил Сергеевич — «Победа» колхоза № 1 йолча бригада бригадир	187	65	—	—
Жевненко Петр Сергеевич — «Победа» колхоза № 2 йолча бригада бригадир	158	70	—	—
Кузнецов Николай Афанасьевич — «Щеча Эскара» колхоза № 1 йолча бригада бригадир	100	61	—	—
Районий 2-гІа группа				
Грозненски район				
Мымриков Михаил Иванович — Грозненский шурий совхоза № 1 йолча ферма управляющи	236	43,7	—	—
Гудермесски район				
Шамурзаев Муса Алиевич — «Гудермесский» совхоза № 1 йолча отделене управляющи	140	43,3	—	—
Кулаков Александр Семенович — «Гудермесский» совхоза 1-ча отделене агроном	140	43,3	—	—
Стоичев Иван Федорович — «Гудермесский» совхоза № 1 йолча отделенерча тракторно-полеводчески бригада бригадир	140	43,3	—	—
Районий 3-гІа группа				
Ножай-Юртовски район				
Мусанипов Абдул-Хаси — Ленина цІерагІча колхоза бригадир	12	30	—	—
Шемилов Саласкар — А. Шерипова цІерагІча колхоза бригадир	—	—	4	370
Баймурадов Увейс — А. Шерипова цІерагІча колхоза бригадир	—	—	5	400
Цокуев Селимха — А. Шерипова цІерагІча колхоза бригадир	—	—	6	470
Абдулмежидов Сайд-Альви — А. Шерипова цІерагІча колхоза бригадир	—	—	2	500
Метигов Увейс — Калинина цІерагІча колхоза бригадир	—	—	20	333
Первомайски район				
Льянов Элбазкъий ГІапур — А. Шерипова цІерахча колхоза № 1 йолча полеводчески бригада бригадир	60	30,1	—	—
Матиев Хусейн Демолкиевич — А. Шерипова цІерагІча колхоза № 2 йолча полеводчески бригада бригадир	90	30,7	—	—
Плиев Лорса Берс — А. Шерипова цІерагІча колхоза № 3 йолча полеводчески бригада бригадир	60	30,2	—	—

Партийни вахар

Кхетамца вІаштІехьбоаккх болх

Урус-Мартановски районерча къахьегамхоша боккхача безамца Іомаю ССКП ЦК январски Пленума материалаш. Пленумо баьча соцамои Н. С. Хрущева даьча къамьлашеи бокъонца хьагойт юрта боахам дегІабоалабараи наьха вахар кхы а дикагІа тоадараи вай партеи правительстваи еш йола йоакхо.

ССКП ЦК январски Пленума материалаш къахьегамхошта дІайовзийтари семилетка кхоалагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа лоацаш йола социалистически яхь вІаштІехьъяккхари ший керттера декхар лерхІ районни партийни организаце.

ССКП райкомо дукхагІча даькъе из болх дІахьу производственни участкашка, фермашка, бригадашка. Парте райкома докладчикаша «ССКП ЦК январски Пленума итогаши районерча къахьегамхой декхараши» яхача темах къамьлаш даьд районерча ерригача нах мел бахача пункташка.

Уж боккхача лоархІамера документаш дикача теркамца, юрта боахама деррига доакъош дегІадахкара дешаш дика дашха а доашхаш Іомаду партийни просвещене сете а.

Партийни просвещене школайи кружокийи занятеш вІаштІехьъяхара дикка новкъостал даьд парте райкомо политпросвещене сетерча пропагандисташца яьча семинаро. Цу семинаре пропагандисташца къамьлаш дир райкома болхлошеи Къилбаседа Кавказа юрта боахаме хьалха латтарий совещане дакъа лоацаш хиннарашеи.

Пленума материалаш Іомаяр дикагІа вІаштІехьдаккхар духьа парте райкомо юкхьанцарча партийни организацештеи лектораштеи лекцей, докладий, беседай тематика яхьийтай. Хьайбай фермашка, бригадашка, иштта кхыча моттигашка 140 доклади лекции, 700 совгІа беседеи яьй январски Пленума материалех. ССКП Нохч-ГІалгІай обкома болхлоша а йиййшай тха районерча къахьегамхошта Пленума итогех йола лекцеши беседаши.

Наха юкъера массово-политически болх тоабара оаха шерра пайда эц укх тайпарча балха формаех а: дикагІа болча производственникашка фермашкеи бригадашкеи къамьлаш дайтар, районни газета тІа хьалха латтарий опыт язъяр, иштта кхыяраш. Районни газета тІа кепа етта йолаяьй хьалха латтарий опыт ювцаш йола газета оагІош-плакаташ. Газета тІа кепа техай соахка хІара Іаттагара 4406 килограмм шура яьккхача дикагІа йолча доярка Арсемикова Марета опыт, «Горец» яхача совхоза 4-ча отделенерча шекар доаккха свекла лелаеча звенонна доал деча Ахмадова ЦІадаша опыт, цу отделенерча хьажкІаш лелаеча Бараев Салаудина доал деча звено опыт, иштта кхыйола материалаш.

Цул совгІа районни газета редакце арахийцай социалистически яхье котбаьннарий гІулакхаш дувцаш йола 5 листок. Кепаетт газето семилетка 3-ча шера план кхоачашъярах йола иллюстративни материалаш а. ДІахо йодача хана арадаха лаьрхІад социалистически декхараш кхоачашдарах дола бюллетени «Фу кхоачашдар духьа къовсам лоаттабу Урус-Мартановски районерча къахьегамхоша семилетка кхоалагІча шера» яха плакати.

Январски Пленума материалаш бокъонца къахьегамхошта дІайовзийтар шоай керттера декхар лерхІаш я совхозий партийни организацеш, кепа йоазони культурно-просветительни учреждениейи болхлой.

«Предгорныйи» «Горецн» яхача совхозашка хІара бригаде а ферме а Пленума материалех лаьца къамьлаш деш ба лектораш, юрта боахама специалисташ, агитатораш. Къаьнача АтагІарча культура ЦІагІа юрта боахама хьалха латтараштa хетаяь сайренаш ю.

«Предгорный» совхозе эргаяьккхай еррига гойтара агитаци. Цу агитаце хьагойт ССКП ЦК январски Пленумо оттадаь декхараш, семилетка 3-ча шера планах совхозо а, районо а, республико а кхоачащде дезаш дола декхараш.

Нов. Н. С. Хрущева белгалдаькхача тайпара, боккха пайда луш гІулакх да, дикагІа болча болхлоша, кхыча фермашкеи бригадашкеи дІа а ухаш, шоай балха опыт дІахьехаш хилар. «Красноармейский» совхоза доярка нов. Арсемикова Марета кхыча фермашка дІа а ухаш, дІахьех ший балха опыт.

ССКП ЦК январски Пленума итогаштеи дикагІа болча производственникаштеи хетаяь дика выставкаши стендаши кийчъяьй районе мел йолча клубашка, библиотекашка, культура ЦІеношка. Цул совгІа укхаза вІашагІъеллай 4 агитационно-художественни бригада, клубашка юрта боахамах дола кинофильмаш хьокх, тайп-тайпара сайренаш ю, юрта боахама хьалха латтараштa дакъа а лоацаш.

ХІанз районе шерра яржаш латт ССКП ЦК январски Пленума соцамаш кхоачашдар духьа йолаяь социалистически яхь. Юрта боахама хьалха латтарий районни совещане тІаийцад семилетка кхоалагІча шера дола социалистически декхараш.

Совхозий партийни организацеша шоай беррига идеологически болх тІаберзабаьб хІара бригадо, хІара ферма, къаьст-къаьстача болхлоша йоккхий къахьегама коталонаш йоахаргйола гІулакхаш вІаштІехьдахара, производства деррига кхоачамаш гучадахара.

ССКП райкомо а юкхьанцарча партийни организацеша а массово-политически болх вахара гІулакхашца дика бувзам болаш лелабеш хилар хьагойт укх къахьегама толамаша. Укх шера шин бетта районо соахка цу хана 5018 мара ца еннача 7568 центнер шура дІаеннай паччахьалкхенна. Соахкарчул дукхагІа дулх а даьккхад.

Юрта боахама продукташ дукхагІа яхар духьа хьинаре къовсам лоаттабу Урус-Мартановски районерча хьайбай фермашкеи кхашкеи.

ССКП ЦК январски Пленума исторически соцамаша дегаш гІоздаьхача районерча къахьегамхоша, йоккхий къахьегама коталонаш а йоахаш, накъа баха лаьрхІад езача Коммунистически парте XXII съезда.

С.-Э. ИБРИЕВ,
ССКП Урус-Мартановски райкома секретарь.

Агитатора заочни школа

Боккха болх бир 700 саг волча агитаторий коллективаца ССКП Надтеречни райкомо моттигашкарча Советашка деча хоржамашка кийчлуча деношка. Царца кустови совещанеш йир, тайп-тайпара хьехамаш дир, эшаш долча литературaца Іалашбир.

Къаьстта боккха пайда белар «Социализма никъ» яхача газета болхлоща дага а яьнна, райкомо вІашагІъеллача «Агитатора заочни школо». Цу рубрика кІал районни газето кІира цкъазза кепа тох агитатора эшаш йола материалаш.

«Наха дика кхетаеш хила еза агитатора беседа» яха статья язйир газета тІа агитатора — «Горскнефть» НПУ болхлочо нов. Головановас. Цо йийцар ший балха опыт, лекцешкеи беседашкеи ше мишта кийчлу, малагІча темаех лекцеш еш, юрта баха нах общественни балха юкъе ше мишта увз, иштта кхыдараш.

ЦІахо йодача хана газета тІа йоахаргья агитатора заочни школа кийчъяь укх тайпара материалаш: «ДикагІа мишта вІаштІехьдоаккхаргда яхь лацара гІулакх», «Моттигерча материалех пайда а эцаш еша беседа», «Мишта вІаштІехьдаккха деза газет дешара гІулакх», иштта кхыяраш.

Бокхача пайданера гІулакх да цу тайпара школа вІашагІйоллар. Агитатораштa цу школа доккха новкъостал деш хилар хьагойт районерча агитаторий болх из вІашагІъеллача хана денз дикагІа тоабенна хиларо. Дукхача партийни болхлошта а агитатораштa а лов цу школа массахана болх бар.

Г. РУМЯНЦЕВА,
ССКП Надтеречни райкома политпросвещене кабинета заведующи.

Колхозникаша экономически знанеш Іомаю

Чулоацам дика болаш а сакъердаме а занятеш хул Шелковской районерча Кирова цІерахча колхозерча юкхьерча экономически знаней школе. Пропагандиста нов. Склокина, лаьрххІа кийчлуш, лакхерча идеологически боарамах дІахьу дешара занятеш. Эггара пайданегІа дола гІулакх да занятеш колхоза боахама гІулакхаща бувзам болаш еш хилар

Къаьстта безаме а наха дика ладувгІаш а чакхъяьлар дукха ха йоаццаш нов. Склокина яь заняти. Сенах тийша да колхозо план кхоачашъяра гІулакх яха, хаттар оттадир цо деша ухараштa хьалхашка. Дош дийхар деша ухача нов. Филимоненко.

— Колхозо план кхоачашъяр,—аьлар цо,—тийша да беррига болхлой лерттІа балхашка дІанийсбарах, деррига балхаш дикагІа йолча агротехнически ханашка даь чакхдахарах, юрта боахама дерригача техниках хьаькъалца бизза пайда эцарах, деррига боахама доакъош дегІадаккхара йоакхо ярах, иштта кхыча гІулакхех.

План кхоачашъяра беррига колхозникаш оарцагІа баха беза яхаш, дийцар колхозница нов. Горобец Луизас. Колхоза актив, йоахар цо, декхарийла я наха юкъера политически болх махулла дикагІа тоабарца беррига колхозникаш балхашка арабувлилга а цар хьинаре къахьегилга а вІаштІехьдаккха.

План кхоачашъярах дола дош бокъонца даьшхачул тІехьагІа цхьаькха хаттар оттаду пропагандиста: «Продукташ дукхагІа яхара малагІа торонаш я колхозе, е къаьсттача бригаде?»

Цу дешах къамьлаш даьча нн. Кобзареи, Калининеи, Понамаренкои хьайийцар колхозе а къаьст-къаьстача бригадашка а юрта боахама продукташ дукхагІа яхара торонаш. Нов. Кобзара дийцар, лаьтта хьаьндаро ялат дикагІа хьувкъуйташ хилар а колхозе шортта цу гІулакха эшаш йола моттигера удобренеш йолаш хилар а.

Уж дешаш даьшха даьннaчул тІехьагІа цар итогаш а яь «Колхозий производственни фондаех дикагІа пайда эцара наькъаш» яха керда тема ювца волавелар пропагандист нов. Склокин.

Боккха пайда лу юкхьерца экономически школа деша ухача колхозникашта. Шоай занятешка цар пайданера предложенеш кхувл. Колхозницаша Иванчаси Кириченкоси еннача предложенех 300 тонн кхо дІадихьад укх Іай комсий бешамашка, соахка Іай 50 тонн мара дихьа ца хиннача.

С. СУЛИН.

Ераш я вай маякаш!

Кепа йоазон тІа хоам баьча тайпара, ка бола ялаташ дукхагІа хьувкъийта, валови лаьрхІа уж дикагІа чуэца, паччахьалкхенга ялат дохкара план тІеххоачашъе лаьцача социалистически яхье котъяьнна лаьрхІар РСФСР Министрий Совето Российски Федераце дукхха йоала автономни республикаш, краяш, областаш, царца Нохч-ГІалгІай АССР а. Яхье котъяьннараштa карара кара тела ЦІе байракхаши ахчан премеши хьожаьй.

Вай республикана 5 эзар сом преми еннай.

ССКП обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, Облсовпрофа баьча соцамах республика дикагІа болча укх ахархошта премеш хьожаьй.

Шалински район

Зармаев Абдул-СаІид Абдулрашидовича, 20 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 141,8 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Джалка» совхоза звеньевойна 200 сом преми.

Музыкаева Маликайна, 15 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 105 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Шалинский» совхоза звеньевайна 200 сом преми.

Зубайраев СаІид-Эми, 20 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 95,9 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Шалинский» совхоза звеньевойна 150 сом преми.

Джамалаев Татана, 30 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 75,2 центнер фуалъяьхая 43 гектар хулача кхай тІара 698 центнер мошача доакъаринйна лаьрхІаш хьажкІаш яьхача «Джалка» совхоза звеньевойна 100 сом преми.

Косумова Хьавайна, 20 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 57,6 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Джалка» совхоза звеньевайна 100 сом преми.

Хумидов Султана, 310 гектар хулача лаьттан тІара «СК-3» яхача комбайнаца ялат хьакхачеи 4680 центнер ялат аьрдачеи «Джалка» совхоза комбайнера 80 сом преми.

Гаврилов Александра, 272 гектар хулача лаьттан тІара «СК-3» яхача комбайнаца ялат хьакхачеи 4279 центнер ялат аьрдачеи «Шалинский» совхоза комбайнера 80 сом преми.

Урус-Мартановски район

Бараев СалІудина, 32 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 86 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Горец» совхоза звеньевойна 100 сом преми.

Батукаев Абдул-Хаджийна, 20 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 52 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Горец» яхача совхоза звеньевойна 80 сом преми.

Чикуев Султан Османовича, 39 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 60 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Предгорный» совхоза звеньевойна 100 сом преми.

Чикуев Абубакара, 200 гектар хулача лаьтта тІа квадратно-гнездовой хьисапе хьажкІаш дика дІайийнача «Красноармейский» совхоза тракториста 80 сом преми.

Токаев Шахида, 400 гектар хулача лаьттан тІара ялат хьакхачеи 7568 центнер ялат комбайнаца аьрдачеи «Красноармейский» совхоза комбайнера 80 сом преми.

Сунженски район

Жидков Михаил Осиповича, 10 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 68 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Победа» колхоза звеньевойна 100 сом преми.

Болгарев Иван Сергеевича, 50 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 68 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача Щеча Эскара цІерахча колхоза звеньевойна 100 сом преми.

Аксютенко Иван Павловича, 100 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 60 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Путь к коммунизму» яхача колхоза звеньевойна 100 сом преми.

Овсянников Петр Евдокимовича, 517 гектар хулача лаьттан тІара «С-6» яхача комбайнаца ялат хьакхачеи 7830 центнер ялат аьрдачеи XIX партсъезда цІерахча колхоза комбайнера 80 сом преми.

Шевцов Александр Васильевича, 369 гектар хулача лаьттан тІара «РСМ-8» яхача комбайнаца ялат хьакхачеи 6468 центнер ялат аьрдачеи «Победа» яхача колхоза комбайнера 80 сом преми.

Наьсарен район

Кусиева Зайдата, 30 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 108,5 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньевайна 200 сом преми.

Шакриев Азамат-Гирена, 322 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 16 центнер ка бола культураш чуийцача «Октябра 40 шу» яхача совхоза тракториста 80 сом преми.

Ачхой-Мартановски район

Мусаев Дорга, 65 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 35 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Лермонтовский» совхоза тракториста 80 сом преми.

Зикаев Лечийна, 85 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 31 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Лермонтовский» совхоза тракториста 80 сом преми.

Цинаева Алкана, 24 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 49,2 центнер фуалъяьха гибридни хьажкІаш яьхача «Лермонтовский» совхоза звеньевайна 100 сом преми.

Наурски район

Ильин Николай Матвеевича, 204 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 25 центнер ка бола культураш чуийцача «Терский» совхоза тракториста 100 сом преми.

Сомов Иван Федоровича, 310 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 21 центнер ка бола культураш чуийцача Ленина цІерахча колхоза комбайнера 80 сом преми.

Лупырев Иван Николаевича, 240 гектар хулача кхай тІа дика гІулакх дарах хІара гектара тІара 19,1 центнер ка бола культураш чуийцача «ЦІе байракх» яхача колхоза тракториста 80 сом преми.

Грозненски район

Охрименко Георгий Нефедовича, совхозе 25 шера болх баьча Грозненски шурий совхоза тракториста. ДІадахача 1960 шера «ДТ-54» яхача тракторaца планах 850 гектар лаьтта ахара лоархІам болаш болх бе мгра ца безача 1130 гектар лаьтта ахар лоархІам болаш цо болх барах 80 сом преми.

Санва Алексей Яковлевича, «ДТ-54» яхача тракторaца планах 1235 гектар лаьтта лоархІам болаш болх бе безача 1650 гектар лаьтта ахар лоархІам болаш болх барах № 1 йолча шурий совхоза тракториста 80 сом преми.

Бетирханов Султана, 100 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 45 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуийцача «Старо-Юртовский» совхоза звеньевойна 80 сом преми.

Ахматов Вахийна, 100 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 63 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуийцача «Советская Россия» яхача колхоза звеньевойна 100 сом преми.

Евдокимов Илья Васильевича, 69 гектар хулача лаьттан тІара 47,4 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуийцача Грозненски шурий совхоза звеньевойна 80 сом преми.

МагІалбика район

Масько Василий Андреевича, «РСМ-8» яхача комбайнаца 531 гектар хулача кхай тІара ялат хьакхачеи 11138 центнер ялат аьрдачеи «Кавказ» колхоза машиниста 80 сом преми.

Бабенко Николай Селиверстовича, 280 гектар хулача кхай тІара жаткаца хІара дийнахьа 40 гектара тІара ялат чуийцача «Кавказ» яхача колхоза машиниста 80 сом преми.

Додов Билан Идрисовича, «СК-3» яхача комбайнаца 300 гектар хулача кхай тІара 5270 центнер ялат чуийцача «Ингушский» совхоза комбайнера 80 сом преми.

Каргалински район

Белларинова Мария Александровнайна, 18 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 52 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Октябра 12 шу» яхача колхоза звеньевайна 100 сом преми.

Крахмалева Лидия Яковлевнайна, 70 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 46 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача М. Горьке цІерахча колхоза звеньевайна 80 сом преми.

Курчалоевски район

Ильясова Джансарена, 15,5 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 68,2 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача Ленина цІерахча колхоза звеньевайна 100 сом преми.

Эльтиева Хаврайна, 16 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 66,8 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача Ленина цІерахча колхоза звеньевайна 100 сом преми.

Ломалиев Іаьлийна, 256 гектар хулача кхай тІа квадратно-гнездовой хьисапе хьажкІаш дІайийнача, урагІеи пхорагІеи дика культиваци яьча, цу лаьттан хІара гектара тІара 31 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача, цул совгІа ка бола ялат жаткаца хІара дийнахьа 30—40 гектара тІара хьоккхаш хиннача XX партсъезда цІерахча колхоза тракториста 100 сом преми.

Надтеречни район

Джанхотов Алена, «РСМ-8» яхача комбайнаца 610 гектар хулача кхай тІара ялат хьакхачеи 11400 центнер ялат аьрдачеи «Надтеречный» совхоза комбайнера 100 сом преми.

Магомадов Лукмана, 10 дийнахьа 484 гектар хулача кхай тІара лафетни жаткаца ялат хьакхача «Надтеречный» совхоза жатка машиниста 100 сом преми.

Дурдиев Харона, «РСМ-8» яхача комбайнаца 285 гектар хулача кхай тІара ялат хьакхачеи 8800 центнер ялат аьрдачеи «Надтеречный» совхоза комбайнера 100 сом преми.

Эдильсултанов Вахийна, «РСМ-8» яхача комбайнаца 460 гектар хулача кхай тІара ялат хьакхачеи 7740 центнер ялат аьрдачеи «Гвардейский» совхоза комбайнера 100 сом преми.

Бадиев Супьяна, 12 дийнахьа лафетни жаткаца 513 гектар хулача кхай тІара ялат хьакхача «Гвардейский» совхоза машиниста 100 сом преми.

Гудермесски район

Шаипов Муса Алиевича, 26 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 56,3 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Дружба» яхача совхоза звеньевойна 100 сом преми.

Альтамиров Хасена, 70 гектар хулача кхай тІа квадратно-гнездовой хьисапе хьажкІаш дІайийнача, урагІеи пхорагІеи шозза обработка яьча, хІара гектара тІара 48 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Гудермесский» совхоза тракториста 80 сом преми.

Федюшкин Михаил Семеновича, «СК-3» яхача комбайнаца 250 гектар хулача кхай тІара ялат хьакхачеи 5024 центнер ялат аьрдачеи цул совгІа 223 гектар хулача эрий даьдача лаьтташкара ялат чуийцачеи «Гудермесский» совхоза комбайнера 80 сом преми.

Веденски район

Бисаев Хьамида, 25 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 33 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача Орджоникидзе цІерахча колхоза звеньевойна 80 сом преми.

Советски район

Джабраилов Хасмахьмада, «С-6» яхача комбайнаца 315 гектар хулача кхай тІара 7 дийнахьа ялат чуийцачеи 4200 центнер ялат аьрдачеи Кирова цІерахча колхоза комбайнера 80 сом преми.

Саясановски район

Магомадова Алпату, 18 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 40 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача Калинина цІерахча колхоза звеньевайна 80 сом преми.

Первомайски район

Хучбаров Къурейша, 4 дийнахьа навесной жаткаца 117 гектар хулача кхай тІара хІара дийнахьа 30 гектара тІара ялат хьакхача Ленина цІерахча колхоза тракториста 80 сом преми.

Шелковской район

Кандауров Иван Тихоновича, 104 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 31 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача «Коминтерн» яхача колхоза тракториста 80 сом преми.

Ножай-Юртовски район

Виситаева Кильсанена, 20 гектар хулача лаьттан хІара гектара тІара 51 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхача А. Шерипова цІерахча колхоза звеньевайна 90 сом преми.

Вай балха йоккха программа

★

М. ГАЙРБЕКОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрий Совета Председатель

★

1960 шера— семилетка шоллагІча шера социалистически юрта боахама деррига доакъош дІахо а дегІадоаладе парте XXI-ча съездеи ССКП ЦК-а декабрь бетта (1959 шу) хиннача Пленумеи решенеш кхоачашъе къовсам а лоаттабеш, вай республика дукхача колхозаша, совхозаша, районаша 1959 шера даьккхачул дикка дукхагІа ялат, дулх, шура, тха даьккхад, фуаш гулдаьд, уж мехкага дохка а деккад.

ССКП ЦК-а январски Пленумо юрта боахама кулгалдара баьча балха чІоаггІа критика а яь, бахача наха эшачул массаза а дукхагІа хургдолаш, хадданза ялат, дулх, шура, технически кхыйолеи культураш яха аьнна къаьстта сий дола а бехктокхаме а декхар оттадаьд юрта бахача къахьегамхошта хьалхашка.

ССКП ЦК январски Пленума оттадаьча Іалaьмате доккхача декхарашка диллача дІадахача шера вай республика юрта боахам дегІабоалабеш баьча балха итогаш кхоачам болаш лархІа йиш яц.

Хьаэцаргба вай лаьттанцара боахам. 1960 шера республика дукхача колхозашеи совхозашеи кІезига хьувкъийтар юртбоахама культураш, шоаш тІаийца декхараш кхоачащдаьдац. Лаьттанца беча балха культура хІанз а лоха латт, эсала карадерзаду кІотаргаши ушалаши йола лаьтташ, боаггІача тайпара къовсам лоаттабац кхашкара балхаш тоадараи оасар дІадаккхараи тІехьа, къаьстта республика лоаман юхерча лаьтташка а лоаттабеш, дика доал а деш пайда эцац хий деттача лаьттах, кхашка кІезига ехк моттигера удобренеш, юртбоахама культурай дикагІа дола тайпаш дІадувлга ледара лел.

Уж кхоачамбоацараш дІадаханза даргдац. Партийни, советски, юртбоахама органаша, колхозийи, совхозийи кулгалхоша Іалaьмате чехка къоастае еза культураш дІаювча лаьттай структура, юрта боахамга долча лаьттаех кхетам боллаш пайда эцилга вІаштІехьдаккха деза, хІара колхозеи совхозеи боахама лаьтта дика вІаштІехьдаккха деза.

Еррига юртбоахама производство дегІайоалаеча дІахо йодача хана а керттера лоархІам болаш хургда ялатий боахам лакхбелга. Ялат доаккхилга лакхдеча вай керттера торо я хьажкІаш, цхьабакъда, цу торонах хІанз вай во пайда эц. Республика колхозашкеи совхозашкеи 1960 шера еррига а 90,5 эзар гектар хьажкІаш дІайийр, е культураш дІайийнача лаьттах 23 процент. Юкъера лаьрхІача гектара тІара 20,7 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхар. Уж ла йиш йоацаш кІезига я, хьажкІаш дукхагІа дІае а дІа мел йийнача лаьтта уж дика хьувкъийта а еза вай. Республика дикагІа болча хьажкІаш лелаерий опыто хьахьокх из декхар толамашца кхоачашде йиш хилар.

Силоса лаьрхІа хьажкІаш дІаера гІулакха кІезига йоакхо яьй республике. Силоса лаьрхІа гектара тІара «Самашкинский» совхоза звеньевойс Петр Иванович Шаврина 712 центнер, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза Яков Иванович Тимощенкос 750 центнер яьккхача метта колхозашеи совхозашеи юккъера лаьрхІача 150 центнер мара яккханзар.

Овлан тІара хувца деза вай хьажкІаш лелаяра, уж районашка дІа-юха нийсъяра гІулакх. 1961 ш. ялатийна лаьрхІа хьажкІаш дІае 50 эзар гектар лаьтта къоастаде деза, дукхагІдар хий дехка, зябь еш аьха, органически минеральнии удобренешца хьаьндаь, тоадаь лаьтта а долаш. Дукхача лаьттара юккъера лаьрхІача гектара тІара 45 центнер йолаш фуалъяьха хьажкІаш яха еза, хІаьта силоса лаьрхІа хьажкІаш дІайийнача лаьтта (45—50 эзар гектар) гектара тІара 300 центнер моша доакъар даккха деза.

Ялатаи силосаи лаьрхІа хьажкІаш чІоагІа хьувкъийта лоаттабеча къовсама юкъебахаб хьинар дола бІаьш колхозникаши совхозий болхлойи. 1961 шера хьажкІаш дукха хьувкъийта доккхий декхараш тІаийцачарох дукхагІа бараш цхьа ди доа ца деш бІаьсти ялат дІадера кийчо еш ба.

ХьажкІаш чІоагІа хьувкъийта лоаттабеча къовсама юкъе боккха лоархІам болаш хилар вай сий дола комсомольцаши кагирхойи. «Дошоча хьажкІий» бокъонца дола доттагІий хила шю, кагий нахи мехкарийи!

ХІанз, семилетка кхоалагІча шера бІаьсти гарга гІертача хана, парте райкомаша, райисполкомаша, юрта боахама министерства къаьстта тІахьожам лоаттабе беза хьажкІаш дІаера кийчо еш беча балха. ХьажкІаш дІае еза алхха квадратно-гнездови хьисапе хьалхара хьахинна гибридни фуи районага хьежжа доагІа хьажкІий тайпеи дІадувш. Іалaьмате чехка херже Іоттаде деза дІадувш дола хьажкІий фу, фийгий доккхалгеи зІамигалгеи хьежжа къоаста а деш, маьлхе дІоахделга вІаштІехьдаккха деза, хьажкІаши свеклаши юврґйола звенош вІашагІтохилга йистедаккха, царна лаьттан участкаш къоастае, уж хиланза яргІоацача техникаца Іалашъе еза.

ДІадахача шерий опыто хьахьекхад 4—6 саг а кхы дукхагІа нах а юкъеболаш йола йоккхий звенош вІашагІтохар нийса хилар. Культураш (хьажкІаш, гидуаргаш, коартолаш, шекар доаккха свеклаш, и. кх. я.) кхееш а уж чуэцаш а мел деш долча балхашта механизаци е йиш хургйолаш уж техникаца Іалашъе еза.

ДукхагІа теркам бе беза лаьтта удобренеш яхкара. ХІанз укх сахьата Наурскии Грозненскии районий, МагІалбика зона совхозашеи колхозашеи, Каргалинскии Курчалоевскии районаша из болх во беш хилар ла йиш йолаш дац.

Укх шера хьажкІий лоархІам боллаш дола дакъа хий дехкача лаьтта дІаюврґья. ДІайийна хьажкІаш чІоаггІа хьувкъилга Іалашдара эггара лоархІам бола гІулакхаш да уж.

ССКП ЦК-а январски Пленумо къоста Н. С. Хрущева аьннад баьх дола лаьтташ карадерзадеш баьча тайпара низ тІабахийта болх бе беза хий дехкача лаьттай боахам дегІабоалабеш а. Лаьтта хий диллара дика хьалаш да вай республике. Шоай ханна хий дехка сангараш цІенъяр, хий тохаш бола болхлой кийчбар боккха лоархІам болаш да. Хий дехкача дерригача лаьтта тІоадал социалистически культураш дІаелехьа хий дулларгдолаши гІулакх вІаштІехьдаккха деза.

Культураш чІоагІа хьувкъийта колхозникийи совхозий болхлойи материальни безам хургбола принцип дикка уйла а яь вІаштІехьъяккха а из шерра юкъейоалае а еза вай, хьийкъа ялат къушеи жуликашеи лечкъадергдоацаш, уж эхь дола хІамаш цІаккха хургдоацаш дІадоаккхаргдолаш гІулакх вІаштІехьдаккха деза.

Укх шера республике дукхагІа йоахаргья шекар доаккха свекла, баьца дааращ, коартолаш, сомашкомсаш. Колхозийи совхозийи низ тІаберзабе беза уж а кхыйола культураш а чІоагІа хьувкъийтара, продукце единица йоаккхаш дІабода къахьегам а средстваш а кІезигъяра.

Республика лоаман районашка кхоачашде дезаш доккхий декхараш да. МалагІча оагІорахьа лоастаь цар экономика дегІайоалае еза къоаста а даь, дІахо а хьайбай боахам дегІабоалабешше, бешамаш дукхагІа дІайогІа а ноккхара мозий дукхагІа леладе а деза, хо а тхьамка а санна йола культураш дІае еза.

Укх тІеххьарча шерашка общественни хьайбай боахам цхьадолча даькъе тоабеннабале а, юрта боахама эггара боккхагІа лоархІам болаш дола из дакъа республика дукхача районашка, колхозашка, совхозашка во доал деш, тесса дита да. ТІакхийтта общественни хьайбаш кхоачам болаш дац, Іалaьмате кІезига йоакхх хьайбашкара йоала продукци. ВорхІ шера заданеш кхоачашъяра даькъе тІехьайиса я дукхха йола районаш, паччахьалкхенга дулх, шура йохкара план дІадахача шера кхоачашъяьяц цар.

Фу маІан да иштта тІехьадусаш хилара? Эггара хьалха цун маІан да парте дукхача райкомаша, райисполкомаша, колхозийи совхозийи кулгалхоша, 1960 шера социалистически декхараш тІа а ийца, уж кхоачашдара лерттІа организаторски болх ца лелабар.

Къаьстта во латт дулх даккхара гІулакх, хІаьта цхьайолча районашка укх тІеххьарча массехк шера вІашта дукхагІа ца даккхарал совгІа, дикка кІезиг а деннад из. Цулх доаккхилга селла лохдалара долча бахьанех цаІ да цхьабола кулгалхой хьайбай боахамера чехкагІа онда доалаш дола доакъош, къаьстта а хьакхарч леладелга дегІадоаладе ловш ца хилар.

Республика колхозаши совхозаши 100 эзар совгІа хьакха хьалкхее а паччахьалкхенна дІаяла а декхарийла я укх шера, вешта аьлча 1960 шерарчул шоззеи ахаззеи дукхагІа, нана хьакхарчи духхьашха яхка хьакхарчи 20 эзарнега кхаччалца ебае. Из да республикерча хьайбаш леладераша эггара хьалха кхоачащде дезаш дола доккха декхар.

Республике доккхий кхоачамаш да устагІан дулх дукхагІа даккхара, цхьабакъда, дукхача районашкарча жа леладераша пайда во эц цу кхоачамех, цар могийташ да жа довр санна дола во гІулакх. ДІадахача шера Каргалински района колхозашка 14 эзар устагІа беннаб, хІаьта паччахьалкхенна дулха лаьрхІа дІабеннар бац 4850 устагІа мара, вешта аьлча кхозза гаргта кІезигагІа да. Советски районе 18 процент жа дайнад, «Гвардейскийи», «Ингушскийи» яхача совхозашка а цхьадолча кхыча боахамашка а 15 процентагара 24 процентага кхаччалца дола жа дайнад.

Тиркал дехьарча районашка жа леладара доккхий зенаш хул юкъ юкъе доакъараш ца хиларах.

Шаьрача ядача районий, колхозий, совхозий кулгалхоша, юрта боахама министерства цІенхаштта чакхдаха деза дІайийнеи эрий тІаьннеи баьцаш йола даьгІенаш тоаергйола гІулакхаш, ханнахьа Іалашъе еза Іанна йол. Доакъараш кийчдеча доккха дакъа лаца деза жа Іунийи хьайбаш леладеча кхыча болхлойи бригадаша.

Укх цхьан-шин шера жена юкъе 55—60 процент дараш дахкаш дола жерч хургдола гІулакх де деза вай. Юрта боахама министерствои райисполкомаши декхарийла я жерчашта выбраковка еча хана чІоаггІа тІахьожам лоаттабе, дулха лаьрхІа цІунтой дІа ца телийта.

1960 шера хІара 100 жийна тІехьа 68 Іаьхар мара кхебаьбац колхозашеи совхозашеи, хІаьта лоаман районашкарча колхозашеи «Назрановский», «Ингушский», «Гвардейский» яхача совхозашеи 35—40 Іаьхар мара кхебаьбац.

ТІаийцача декхарашка хьежача 1961 шера жа 15 процент дукхагІа хилийта, 100 жийна тІехьа 105-ннел кІезигагІа доацаш Іоахарий хьалкхеде, хІара устагІана тІера 4,2 килограмм тха даккха, руно яха тха 10 проценти устагІан дулх 35 проценти дукхагІа кийчде дезаш ба республикера жа леладераш.

Коа тІара оалхазараш дебадара а оалхазарий дулхи фуаши дукхагІа лахара а дика торонаш я республике.

СЕРДАЛО
2-гІа оагІ. 12 март, 1961 шу.

2 эзар хьакха кхоабаргья

Сунженски района «Победа» яхача колхоза механизаторалла болх беча хана сона дагадехар колхоза боахам дегIабоалабара айса кIезига пайда ца бойя а, свинаралла вахача кхы а доккхагIа дехкар кхоачашдулургда-кх сона аьнна. Цудухьа, тхоай колхоза правленегара деха а дийха, аз лаьрхIар СТФ балха ваха.

Дукха мах бодар колхоза хьакхий дулх даккхарга. Масала, 1959 шера хьакхий дулха цхьа центнер яккхарга 82 соми 70 кепиги дахар. Цун бахьан дар СТФ-ера хала болх кулгашца беш хилар, хьакхарч клеткашка лоаттаяр, къахьегама овсарле лоха хилар. Цхьан свинарка кхоабаш хиннараш 50—60 хьакха мара яцар, хIаьта шера цо баьча балхах 900 трудоди яздора цунна. Цхьа центнер хьакхий дулх даккхарга 20 сомага кхоачаш мах бодар алхха хьакхарчашта гIулакх дарах.

Юххьанца хала дар ца бовзаш а Iаманза а бола болх бе. Доакъарийна а хала ха яр из. Цхьабакъда, цу балхаца сай безам чIоагIа хиларах айса хьега къа новкъа хетацар сона. Цудухьа сихагIа хьаIомабе вIаштIехьдаьлар са из болх. Къаьстта дикагIа тоабелар тха болх хьакхарч кхоабача балха тIа Демьянов венавчул тIехьагIа. Оаха цхьана дора хьакхарчашта гIулакх, хьатIа а цхьана увзар, дIа а цхьана декхар доакъараш. Болх бе тхоашта енна «Беларусь» яха трактор аргI-аргIа лелаю оаха доакъараш тIаувзача хана. Безаме ба иштта новкъостаца беш бола болх.

Оаха кхоабаш йола хьакхарч тIа тхов а боацаш, карта йоахкар, хIаьта цунах йиш хулар уж цхьана лелае. Уж чуйоахка моттиг царга шоашка хIама юалургйолаш мурилгаш а оттаяь кийчъяь яр. ДукхагIа царна телаш дола доакъар дар хьажкIий силос, барда, комбикормаш, Iанa кхоачам кIезига хиннабале а, хало ца къовсаш аз къахьегарах вIаштIехьдаьлар са 1200 хьакха кхаба аьнна тIаийца декхар шу чакхдоаллача хана 1451 хьакха кхаьба а йоаккхаш, тIеххоачашде, хIара хьакхийна деннеи бийсанеи 350—400 грамм дулх тIадеттадалийта, центнер хьакхий дулх даккхарга дIабода мах дикка лохбе.

Юкъера лаьрхIача цхьа килограмм дулх тIакхетийтарга дIаяхийтай 4,6 доакъара единица, хIаьта центнер дулх даккхарга дIабода мах 34 сом мара хилац.

1961 шера 2000 хьакха кхаба, центнер хьакхий дулх даккхарга дIабода мах кхы а лохбе аьнна тIаийца декхар айса сийленца кхоачашдергхиларах дог тийша ва со.

М. ЧЕЧЕЛЕВ,
свинарь.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ДИКАГIБАРИЙ

1961 шера дIабахача шин бетта хIара Iаттагара 400 килограммал совгIа шура яьккха вай республикерча совхозий дикагIа бола доаркаш:

М. Лунева — «Терский» 670
Л. Барахоева — «Назрановский» 652
О. Куценко — «Терский 615
Т. Куракина — № 1 йола шурий 585
К. Зелемханова—«Ермоловский» 558
М. Юсупова — «Ермоловский» 554
З. Яцаева — «Горец» 508
С. Жук—№ 1 йола шурий 495
Х. Беталмирзоева — «Горец» 481
Т. Зелемханова —«Ермоловский» 478
М. Бобырева—«Грозненский» 478
Л. Симонова — «Терский» 459
Н. Ефремова — № 1 йола шурий 456
Т. Саидова—«Ермоловский» 450
Х. Дужуева — № 1 йола шурий 447
З. Ахмадова — № 1 йола шурий 445
Р. Мамаева — «Терский» 444
И. Мартынина — «Терский» 444
Б. Арсанова — «Ермоловский» 444
Г. Щелинская—№ 1 йола шурий 440
А. Столярова — № 1 йола шурий 438
М. Алиева— № 1 йола шурий 435
А. Бинарова — «Ермоловский» 431
Н. Лаврушина — № 1 йола шурий 429
Ш. Музаева — № 1 йола шурий 427
Л. Лалаева — «Старо-Юртовский» 427
Е. Степура —«Ермоловский» 424
М. Мартынова — № 1 йола шурий 423
Г. Денисламова — «Старо-Юртовский» 419
С. Губаревич — «Ермоловский» 419
М. Деницкая — № 1 йола шурий 414
З. Асабаева — «Грозненский» 412
А. Берсанова —«Старо-Юртовский» 408
Х. Саогиреева — «Грозненский» 405
К. Ляпина — № 1 йола шурий 405
А. Королева — № 1 йола шурий 405
М. Павлисия — «Терский» 401

1961 шера дIабахача шин бетта хIара Iаттагара 400 килограммал совгIа шура яьккха (шаьрача ядача районий) республикерча колхозий дикагIа бола доаркаши дояраши:

Л. Колесникова — Сунженски района «Путь к коммунизму» 580
Е. Авилова — Шелковской района Сталина цIерагIа 574
А. Тищенко — Шелковской района «Коминтерн» 533
Бурлак Георгий — Грозненски района «Новый быт» 530
В. Толонеева — Грозненски района «Новый быт» 515
А. Ситниченко — Грозненски района «Новый быт» 514
М. Романова — Грозненски района «Новый быт» 501
Л. Магазейщикова — Шелковской района Сталина цIерагIа 488
Н. Тройдокало —Сунженски района «Путь к коммунизму» 488
Р. Албакова — Сунженски района «Путь к коммунизму» 486
В. Кузьменко — Сунженски района «Путь к коммунизму» 486
Л. Шпилева — Каргалински района «Ще ахархо» 471
С. Шуткова —Каргалински района «Ще ахархо» 463
Ситниченко Николай—Грозненски района «Новый быт» 439
М. Холомей — Каргалински района «Ще ахархо» 438
А. Фоденко — Грозненски района «Новый быт» 430
А. Ковтюх — Каргалински района «Ще ахархо» 429
Е. Резетор — Грозненски района «Новый быт» 415
М. Щербакова —Грозненски района «Новый быт» 406

ХIара гектара тIара—65 центнер

Юрта боахам кхы дIахо а сихха дегIабоалабара йола дукха торонаш гучаяьхар ССКП ЦК январски Пленумои Къилбаседа Кавказа юрта боахаме хьалха латтарий Ростове хиннача совещанеи. Цига къаьстта кертагIдаьхар хьажкIаш дукхагIа дIаереи дикагIа йола балха опыт дIайовзийтареи декхараш.

Уж лоархIамера документаш Iомадеча хана цхьа хIама дагадехар «Джалка» яхача совхоза 2-ча отделене юххьанцарча парторганизаце секретара Богазаев Мовсара — хьажкIаш лелаеча цхьан звенона керте а этта хьажкIаш дика хьувкъайича бакъахьа яцар-хьогI аз, аьнна.

ХьалхагIа а хьажкIащцара балхаш даь, царна де деза гIулакх дика довзаш вар нов. Богазаев. Ший звеноца 50 гектара тIа хьажкIаш дIае кийчо еш ва из хIанз. Чуийнна кхо дуллаш боахк звено членаш хьажкIаш дIаоврг йолча лаьтта. Лаьтта докъалургдоацаш, эшшача хана макха боаккхилга, кхай тIа хьатIаяьннача хьажкIий листал-нийлхал боаррамагIа хулийтилга чIоагIа лоархIаме лерхI звеньевойс Богазаева. Ше хьажкIаш дIаювча 50 гектарах хIара гектара тIара 65 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха дош деннад укх шера Богазаева кулгалдеча звенос.

Шоай отделенерча гIорваьннача хьажкIаш лелаеча Абдул-СаIит Зармаевца каст-каста дага а воалаш, хьажкIаш дика кхеяра де деза гIулакхаш цунга хьа а дувцийташ, кийчо еш ва Богазаев. «Согарча лаьттана юххе уллача лаьттара Зармаева йоахараш миссел хьажкIаш яха сона хIана могаргдац!» — яхаш уйла ю хьажкIаш лелаеча звено звеньевойс, юххьанцарча парторганизаце секретара Богазаев Мовсара.

И. САТУЕВ,
«Джалка» яхача совхоза 2-ча отделене агроном.

„Ингушский" совхоз ялаташ дIаде кийча яц

ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачаш а еш, юртбоахама культураш дикагIа хьувкъаргйола балхаш деш ба вай республикерча дукхагIа йолча колхозашкареи совхозашкареи къахьегамхой, цхьабакъда, иштта ала йиш яц МагIалбика районерча «Ингушский» совхозах.

Совхозе бIаьстан балхаш деш хила езача 71 тракторах ремонт яь йистеьннараш 50 мара яц. Иштта, 68 сеялках 55-на, 83 культиваторах 33-на, тракторашта тIехьарча 56 нохарах 44-на мара хIанз а ремонт яьяц. Ремонт яь йистеяьнна трактораши кхыйола юртбоахама инвентари, тIа кхоале а йоацаш, йоачаша йоша а еш, маьлхо йокъа а еш, мукх а юаш латт.

БIаьсти кхашкара балхаш де дезача специалистий йоакхо еш, царна эшачунга хьожаш бац совхоза кулгалхой. Школаш йисте а яьха балха баьхкача специалисташта баха моттиг а, тIа-кIал яхка метта хIамаш а, общественни питани а вIаштIехьъяьккхаяц.

Трактораш а юртбоахама инвентарь а отделенешка дIа-хьа хьожаеш приказ техад совхоза директора нов. Бирюкова, цхьабакъда, тракторашта а, кхыча машинашта а ит—х дийнахь болх балла мара доагам дац.

ДIадувча фуна гIулакх а вIаштIехьа дац совхозе. Планах укх шера 5900 гектара тIа хьажкIаш дIае езаш я совхоз. 1475 центнер хьажкIий фу эш цу лаьтта дIаде, совхозага долаш дар деррига а 1168 центнер мара дац. Цох а дукха дукхагIадар, из эсалагIа хьувкъаш хилар бахьан долаш, юрта боахама министерства дIаде ца могадеш дола шоллагIча поколене «ВИР-42» яхар да. Хьалхарча поколенех дола «ВИР-42» яхача хьажкIий фуна 800 центнери «Буковинская» яхача фуна 300 центнери хьахийцад пачхаьалкхено совхоза, цхьабакъда, из шоашта хьожадаь фу дIадахьара сагото еш бац совхоза кулгалхой.

Совхозагара деррига фу дIаларьхIача, цун хIанзарчул тIехьагIа хьаIалашде деза хьажкIий — 309 центнер, кена — 645 центнер, суданка яхача баьца — 215 центнер, магара — 8 центнер, люцерна — 103 центнер. ВIалла тIехьаттета йиш йоацаш, сихха йоакхо е езаш гIулакх да из.

ХьажкIаш дIае лаьрхIача лаьтта планах 10 эзар тонн кхо дилла дезаш я совхоз, цхьабакъда, март бутт хьахинначa денга цо кхашка дилла деррига кхо 1374 тонн мара дац. Иштта во латт минеральни удобренеш яхкара балхаш а.

27 звено вIашагIъеллай совхозе: 23 механизированнии 4 полеводчески. Юкъера лаьрхIача хIара звенона 166 гектар лаьтта кхоач. Геттара во да дукхагIа йолча звеношта шоай лаьттан доакъош довзаш ца хилар. Агротехнически паспорташ хIанз а дIакхаьчадац звеношка. 5535 гектар лаьтта да совхоза укх бIаьсти аха дезаш.

Совхоза цхьацайолча отделенешкеи звеношкеи балхаш дикагIа леларо хьахьокх из болх ерригача совхозе а лерттIа тоабе йиш йолаш хилар, кулгалхоша деча доалага хьежжа из хулга. Трактораштa, юртбоахама инвентара дика доал ду нов. Гуноев управляющи волча 2-ча отделене. Шин сменах болх бергболаш, хIара трактора хьожаваь шишша тракторист ва.

Доккха социалистически декхараш тIаийцад звеньеваяс Бокова Маржана: 50 гектарах хIаране тIара 100 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха. Из декхар кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба звено членаш, 500 тонн гаргга кхо диллад звенос хIанзале а ший участке.

ХIаране 50 гектара тIа хьажкIаш дIаюв Балоева Iайшетеи Додова Фунаси кулгалдеча звеноша. ХIара гектара тIара 65 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха дош деннад цар а. Цхьабакъда, ерригача совхозера гIулакхаш цу звеношкарчарна тара дац.

БIаьстанга кийчо яра дукха сагота боацаш баьгIаб «Ингушский» совхоза кулгалхой. Совхоза торонашка хьежача гуча да бIаьстан балхаш ханнахьа йистедаха йиш йолга. Белгалдаьха кхоачамбоацараш сихха дIа а даьха, дикагIа барашкара хьокхам а эцаш, ханнахьа а дика а чакхдаха деза «Ингушский» совхозо юртбоахама культураш дIаера а уж хьувкъаяра а балхаш.

Рейдови бригада:
ТИШЕНИНОВ, района юртбоахама инспекце керттера зоотехник; **СЕРЕБРЯКОВ,** ССКП горкома инструктор; **ПОПОВ,** совхоза механик; **ГОЛЕУДИНОВ,** горплана председатель; **АЛЕРОЕВ,** совхоза керттера инженер; **БУЗУРТАНОВ,** «Сердало» газета собкор.

Дика хьувкъийтаргья культураш

Хьинаре къахьегаш ба хIанз Урус-Мартановски района опытно-производственни боахама цхьоалагIча отделене нов. Баснукаев бригадир волча бригада болхлой.

Цу бригадана хьакъоастаьй тайп-тайпара культураш дIае лаьрхIа 1200 гектар йола участок. Деррига лаьтта зяба аьхад, хIаьта свеклаи хьажкIаши дIаювргйолча лаьтта планах 3200 тонн мара йилла ца езача 4200 тонн моттигера удобрени йиллай. ХIара гектара тIа 23 тонн кул из. ХIанз тIоадал соцаеш, кхашка хий детташ ба цу бригада болхлой.

Белгалдаккха дезаш да хьажкIаш лелаеча нов. Шантуковеи свекла хьалкхееча нов. Зармаевайи бригадаш бIаьстанга кийчо яра дола деррига балхаш даь йистеяьннилга. Еррига техника ремонт яь яьннай. Кхашка 2000 тонн моттигера удобрени йиллай.

Свеклаи хьажкIаши хьалкхеяра цхьадола балхаш де лерхI нн. Шантуковеи Зармаевайи бригадай болхлоша: еррига хьажкIаш дикагIдолча фунца дIае, хьажкIий фу дIаделехьа 12 процентни гексахлоран тоха, цул совгIа, дIайийнача хьажкIашта зе деш йола са доалла хIамаш йолча участкашка хIара гектара тIа 8—10 килограмм а хургйолаш 10 сантиметр кIоарга ленточни хьисапе гексахлорана 12 процентни дуст тоха.

Культураш дIаелехьа ерригача зяба кхозза культиваци е лерхI, къаьстта шекар доаккха свекла, хьажкIаш, баьца дaараш дIадувргдолча лаьтта. Эггара хьалхара культиваци ергья оасар тIадалалехьа. ШозлагIа культиваци ергья оасар тIадаьннaчул тIехьагIа, хIаьта кхозлагIа — шозлагIа культиваци яь 5—7 ди доаллаше а. Культиваци ешше а макха боаккхаргба. КхозлагIа культиваци яьчул тIехьагIа лаьтта IотоIадергда.

Культураш хьатIаялалехьеи тIаьнначул тIехьагIеи шозза макха боаккхаргба. Цу гIулакхо торо хулийтаргья оасар дIадаккхеи ялат дикагIа тIадалийтеи.

ДIайийнача культураштa гIулакх деш къаьстта терко е лаьрхIад оасар дара, ханнахьа а дика а минеральни удобренеш яхкара, хий деттара, свеклана дика гIулакх дара.

Парте XXII-ча съезда сийна доккхий декхараш тIаийцад нов. Баснукаева бригада болхлоша: хIара гектара тIара 55 центнер фуалъяьха хьажкIаш, 250—300 центнер шекар доаккха свекла яккха.

Уж декхараш толамца кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба уж.

А. ФИЛИПОВ,
Урус-Мартановски района сельхозинспекце керттера агроном.

Планах семилетка тIеххьарча шера лакхъе лаьрхIача дIакхаьчай коммунист А. Г. Папина керте латтача коммунистически къахьегама бригада къахьегама а оборудоване а овсарле.

«Трехгорная мануфактура» яхача комбината тай доIача фабрике эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яьккхар цу барт тайнача коллективо. Сий долча цIеро керда толамаш дахара кхы а дог урaоттадаьд цун. ДIадахача шера А. Г. Папинай бригадо планал совгIа 4500 килограмм кIадаш ду тай кийчдир, 10000 кхалсага кочамаш хиллад дола кIада дир цунах.

ССКП XXII съезда йоаггIача тайпара накъа яхара яхье а яьнна, хьалхле лелаеча бригадо лаьрхIад балха тIа кхы а доккхий толамаш даха.

Сурта тIа: А. Г. Папина (юкъе латтар) ший бригада членашца къамаьл деш я.

В. Савостьяновеи А. Коньковеи сурт.
ТАСС фотохроника.

Дика кийчо яьй

Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза 1-ча отделенерча къахьегамхоша дика кийчо яьй бIаьстанга.

Деррига кхаш декъа а дийкъа звеношта дIа-юха деннад. ХIара звено члена хов ший мича, мишта болх бе беза. Цул совгIа ерригача техника ремонт а яь кийчъяьй, юрта боахама культураш лелаяра хьакъехьара агротехнически курсаш чакхъяьхай. ХIара звенона юкъе социалистически яхь яьржай. Масала, С. Бакаев керте латтача хьажкIаш лелаеча звеноc яхье йийхай А. Каримова кулгалду звено, Б. Азимовай шекар доаккха свекла лелаю звено яхье яьннай А. Макаевай звеноца.

Шекар доаккха свекла дIае езача кхашка хIанзале 1500 тоннал дукхагIа моттигера удобрени йиллай. ХIаьта, хьажкIаш дIае лаьрхIача кхашка а ехкай 100 тоннал совгIа моттигереи минеральнии удобренеш. Кхашка удобренеш ехкача къаьстта дика къахьийгад трактористаша С. Гунашева, Б. Авторханова, С-А. Азимова, иштта кхыбараша а.

Дика болх баьб моттигера удобрени тIайоттача болхлоша Э. Сагаевас, Г. Сельмурзаева, М. Атабаевас, Р. Мадаевас, иштта кхыбараша. Ялх трактора тIехьайийза лафеташи массехк автомашини цIаккха а ца социйташ болх вIаштIехьбаьккхаб цар.

ХIанз чакхдоахаш латт комплексни бригада дIаде дезача ялата фу кийчдара балхаш а.

Доккхий декхараш тIаийцад укх шера отделенерча баьца дaараш леладераша. Цар лаьрхIад планах 67 центнер чуэца езача хIара гектара тIара 100—120 центнер помидораш, хIара гектара тIара 80—100 центнер кабуц чуэца. Уж декхараш кхоачашдергхиларах дог тийша ба баьца дaараш леладераш.

Укх шера хьажкIаш, шекар доаккхеи доакъарийна лаьрхIаи свекла, баьца дaараш дика хьувкъийтара шоай низ кхо ца беш къахьега а кхыча районашка а ухаш дикагIа йола балха опыт дIа-юха йовзийта а лаьрхIад 1-ча отделенерча къахьегамхоша.

С. ИСМАИЛОВ.

100 устагIана тIехьа —139 Iаьхар

Дукха жа дайра дIадахача шера Каргалински районе Iана тоъал доакъар Iалаш ца дарах, помещенеш дика ца хиларах.

Цу тайпара гIулакх укх шера кхы хургдоацаш болх вIаштIехьбаьккхар района жа леладераша. Помещенешта ханнахьа ремонт йир, мошеи гIожеи доакъар кийчдир.

Цар хьийга къа довнзар. «Терский» совхоза воккхагIа волча жа Iуна Пасмурнов Степана Iулацарча хIара 100 устагIо 128 Iаьхар баьб.

Цу района «Октября 12 шу» яхача колхоза жа Iуша А. Ибакова, Б. Казбаева, Х. Якубова хIара 100 устагIана тIехьа 124 Iаьхар хьалкхебу. ХIара 100 устагIана тIехьа 139 Iаьхар хьалкхебеш ба «Красный пахарь» колхоза боккхагIа бола жа Iуй Баймурзаев Бальбек, Толумбаев Ярыкбай, Павлов Василий, Якушин Сергей. Менжински цIерахча колхоза воккхагIа волча жа Iуно доал деча хIара 100 устагIо 125 Iаьхар баьб.

А. ЖУРБИН.

Тешам боабергбац

ДиълагIа шу да Заитова Аминат № 15 йолча Грозненски шурий совхозе доярка йола. Балха эггара хьалхарча дийнахьа денз хьинаре къахьегаш я из.

Совхозе хьалхле лелаеча доаркаца Ботырева Марияца яхье яьннача, Амината дош деннад семилетка кхоалагIча шера хIара Iаттагара 3600 килограмм шура яккха.

Ше денна дош толамца кхоачашду цо.

Доккхий толамаш даьхад къоначa доярка дIадахача шера а. ХIара Iаттагара яьккхай цо 3118 килограмм шура.

Уж толамаш даха йиш хул Аминатага доаханна ший хан-ханнахьа доакъар дехкарах, хий меладарах, иштта кхыдола гIулакхаш дарах.

ХIанз цунга хьежжа болх беш ба совхоза дояркаш Исаева Минга, Гилаева Тамара, кхыбараш а.

Иштта дика болх беш Заитова хиларах къахьегамхой депутатий района Совета депутат хержай из совхоза болхлоша.

С. ЛОРСАНУКАЕВ.

Доккхий балхаш ду дешархоша

ССКП XXII съезд хьаелтачa денга дика совгIатаца накъа баха лаьрхIад № 3 йолча ремесленни училища дешархошеи хьехархошеи.

ЧIоагIа къовсам лоаттабу дешархоша шоай мастеращца цхьана болх беш йола мастерскеш, моттигаш цIенa леладяра, инструменти оборудовани дика лелаяра.

Дика дакъа лоац училища воспитанникаша юкъарча вахаре, общеобразовательнии культурнии боарамлакхбара. Иштта, дешархой В. Сейнароеви А. Осканови училище болх а беш кагирхой сайрийнарча школе дешаш ба. ХIаьта художественни самодеятельноста, технически творчества кружокашка, спортивни секцешка дика дакъа лоац цар.

Дешархоша лаьрхIад город тоаеча съезда сийна дакъа лаца, 50 тонн металлически лом гулъе, планал совгIа «НС-125» яха 4 станок кийчъе, «Къахьегама резерваш» яхача ДСО спортивни зал хьалъеча 600 сахьата болх бе. Уж декхараш сийленца кхоачаде лаьрхIа ба училищера дешархой.

В. ИВАНОВ.

БIаьсти хьежаргьяц

Доккхий декхараш да укх шера Наьсарен района «Назрановский» совхоза къахьегамхоша тIаийцараш. Укх бIаьсти дIаоврг йолча 4000 гектарах хIаране тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш, 1000 гектарах хIаране тIара 300 центнер гIадамаш а тIехьа хьажкIаш, 3350 гектарах хIаране тIара 10 центнер гидуаргаш, 1200 гектарах хIаране тIара 120 центнер коартолаш яха лаьрхIад цар. Уж декхараш царга кхоачашдулургдий ховргда бIаьстан балхашка яьча кийчонга хьежача.

Ерригаш а тайп-тайпарча маркаех йола 100 трактор я совхозе, хIаьта царех ремонт яь яьннараш 73 мара яц. Ховш да, тахан а тIехьа кхашка араяккха еррига техника кийчъяь дукха а боахамаш вай республике долга. Из иштта хила дезаш а да, хIана аьлча бIаьстан балхаш дIадоладеннад. Оатхалаш ца хилар бахьан долаш ремонт ца еш латт хIанз совхоза цхьайола трактораш. Укх шера 300 гектарах хIаране тIара 70 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэца лаьрхIад аз сай звеноца, йоах Экажкъонгий-Юртарча звеньевойс-механизатора нов. Экажева. Цхьабакъда, хIанззе а дукха новкъарленаш нийслу тха балха юкъе. Кхоъ трактор я тхога. Царех шиъ укх Iанна ремонте латт оатхалаш ца хилар бахьан долаш.

Иштта да гIулакх кхыча звеношка а. Дукха техника я тоаянза. Цхьабакъда, юртбоахама инвентарь ремонт яь яьннай.

Во лел совхозе дIадув фу кийчделга а. Укх бIаьсти дIае 1092 центнер хьажкIаш еза совхоза. Уж хьажкIаш кхоачам хиллал йолаш яц, хIаьта яраш а дикагIдолча фух а яц. ХIанз а тIехьа цIендаь дaьннадац хьажкIий фу. Республике эггара дукхагIа коартолаш дIаювш а уж хьувкъаш а я Наьсарен район. Цхьабакъда, 1200 гектара тIа дIае езача 30000 центнерах ахаш а яц совхозе. ДIае эшаш йола коартолаш мичара яхьаргья оаш, аьнна шийга хаьттача совхоза директора нов. Воробьева йоах:

— ХIанзалца лаьрхIа хIама а дац тха, хIаьта дергдар фуд а хац.

Совхозе вIашагIъеллай хьажкIаш лелаеш йола 64 звено (царех 11 механизированни а йолаш), царна участкаш дIахьожаяьй, паспорташ звеньевойшка дIаденнад. Цхьабакъда, хIанз а ерригача звеношка дIакхаьчаяц техника.

Ала дезаш да массехк трактор а кхыйола юртбоахама инвентарь а чуйоагIаш йола йоккхий звенош вIашагIйохкилга пайданегIа долга, хIана аьлча цхьа трактори цунга хьежжа юртбоахама инвентари мара звенога ца хилча моллагIа механизм ехача деррига балхаш юкъагIадус. ТIаккха кхыча звеногара техника еха езаш хул. Агротехника яххача тайпара чакхдалац балхаш.

— Цудухьа лаьрхIад оаха,—йоах совхоза керттерча инженера нов. Льянова,—йоккхий звенош вIашагIйохка. Цу тайпара звено вIашагIъеллай Яндаререча отделене. Йиъ трактор, кхашка дIакхухьаш дола кхо хьатIадехка автопогрузчик, кхыйола юртбоахама техника я цу звенога. Цу гIулакхо звенога торо хулийтаргья бIарччача шера кхычахьара техника еха ца езаш деррига балхаш чакхдаха.

Дукха лаьтта да совхозе укх бIаьсти аха дезаш—7577 гектар. Лоацдача хана из аха а аьха ялаташ дIаде вIаштIехьдаргдац совхоза механизаторий чIоаггIа оарцагIа ца боале. Цхьабакъда, цу гIулакха лерттIа кийчо яра дирекце йоахко яц.

Деррига бIаьстан балхаш ханнахьа чакхдахара чIоаггIа оарцагIбала беза Наьсарен района а совхоза а кулгалхой.

М. АХРИЕВ.

Ставропольски край. Пятигорски машинаш еча заводе юрта боахама лаьрхIа керда машинаш — универсальни божа бетта машинаши «Универсал-45» яха инкубатораши арахецалга вIаштIехьдаьккхад.

Божа бетта установкаш я даьгIенашка доахан детта йиш йолаш. Цун комплектаца я бархI доахан детта камер, электростанци, шура шелъеш йола устройство. Цу установкаца цхьан сахьата 80 етт бетта йиш я.

Сурта тIа: потребителашта дIаяхьийта божа бетта универсальни установкаш кийчъеш латт.

В. МИХАЛЕВА сурт. **ТАСС фотохроника.**

ХIаьта а, коа тIара оалхазараш дебадара терко кIезигагIа е баьннаб Сунженски, Надтеречни, Наьсарен, республикерча кхыча районий кулгалхой, цар кIезигдалийтад коа тIара оалхазараш. Цу хьалашка къаьстта чIоагIа къахьега деза хинна зенаш юхаметтаоттадара, коа тIара оалхазараш дебадара, укх шера 1650 эзар коа тIара оалхазараш хьалкхеде, хIара яхкача котамгара 103 фуъ гулде, пачхаьалкхенга 27 миллионал кIезигагIа доацаш фуъ дохка аьнна тIаийца шоай декхараш республикерча оалхазараш леладераша кхоачашдара.

Дулх алсамдаккхара дола кхоачамаш дувцача хана юкъера даккха мегаргдац кроликаш лелаяр санна дола боахама дакъа. Дика бекх а дарбанна дика дола дулх а лу кроликаша. ХIаьта а вай республике лерттIа терко еш дац кроликаш лелаяра гIулакх. Из пайдане дола боахама дакъа леладара духьала бараш а нийсбеннаб — кроликаш дIаьхай Гудермески, Каргалински, Наьсарен, Шалински районашкарча колхозашеи совхозашеи. Уж тайпа гIулакхаш вай ла йиш йолаш дац.

Дулх даккхара чIоаггIа тIехьаюс вай колхозаши совхозаши, царна доккхий зенаш хул доахан во кхабар бахьан долаш, эсала хьайбаш да дулха лаьрхIа дIателараш. Селла боахама йоакхо ца еш дола гIулакх цIендаь дIадаккха деза. ХIанз тIавода никъ буллаш латтача йIаьхийча лоаман даьгIенашка доахан геттара дика доажаде а дулх совдаккха а йиш йолаш да вай.

1959 шера 100 гектар долча юртбоахама лаьттанна лаьрхIа 9,7 центнер дулх даьккхад республике, 1960 шера — 10,7 центнер. Из геттара кIезига да.

1961 шера дулх 25 процент дукхагIа даккха а соахкарчул 26 процент из дукхагIа кийчде а лаьрхIад вай республикерча хьайбаш леладераша, цхьабакъда, уж декхараш хIанз кхоачашдеш дац. Январи феврали бетташка бIаьш центнераш дулх паччахьалкхенна дIаденнадац цуккхача колхозашеи совхозашеи, цудухьа дулх тоъац республика городашкарчеи болхлой поселкашкарчеи къахьегамхошта. Къаьстта кIезига кийчду дулх Наьсарени Шалински районашкарча совхозаша а Сунженски районерча колхозаша а.

Во латт вайцига шура яккхара гIулакх а. Укх тIеххьарча шин шера шура яккха а кийчъе а аьнна тIаийца декхараш кхоачаш ца дарал совгIа, паччахьалкхен планаш а кхоачашъяц республико. Цун керттера бахьан да шурий-товарни фермашта кулгал во дар, йоакхо йоацаш хилар.

Шура луча хьайбашта йоакхо йоацаш кулгалдетта дIадаккха деза ха хьакхаьчай. Мамогга дикагIа хьаIомае еза шура дукхагIа яккха ховш болча мастерий а хьалха латтача боахамий а опыт, из тIагIертта балха юкъехьаьа еза, шура алсам а йоахаш, колхозийи совхозийи юкъарча хьайбашта юкъера детта доахан деба а деш.

Вай дукххача боахамашка тесса битаб племенной болх, во вIаштIехьдаьккхад хьайбаш бугIе кхувлара а царна искусственни осеменени яра а гIулакх. Колхозийи совхозийи кулгалхоша, юрта боахама специалисташа шоай керттера уйла тIаяхийта еза племенной болх тоабара, доахан Iахара ца дисийтара, доахана фу тоадара, доахана луш йола шура хьаьнагIа хилийтара дешашта. Уж гIулакхаш чакхдоахаш хилча мара кхоачашдулаpгдац республикерча детта доахан леладеча болхлошка 1961 шера шоаш тIаийца декхараш.

Декхар тIаэцар — гIулакх дIадоладелга мара дац.

Керттерадар да тIаийца социалистически декхараш юртбоахама производства массадолча доакъошка кхоачашдар. Из кулгалхой декхар да. Цхьабакъда, царех цхьабараша из вIаштIехьдаккхац. Шуреи кхыйола продукташи яхара итт дийнахьеи беттаи тIаийца декхараш организационнии политическии гIулакхашца кхоачаш ца а деш, хIанз тайп-тайпара бахьанаш лех цар.

Эйххьаза хувца беза бе беззача тайпара болх бе ца ховш е ца ловш бола хьинар дайна болхлой.

ССКП ЦК январски Пленумо къаьгга хьахьекхад юрташкарча къахьегамхой декхараш, цо бокъонца хьехам беннаб укх гарггача хана деррига юртбоахама доакъош дикка тоадара де дезача гIулакхашта. Юрта боахам тоабара даькъе Пленумо оттадаь декхараш бокъонца дерригача халкъа юкъара хила дезаш да, хIаьта хIанз керттера гIулакх да уж декхараш кхоачашдара беррига колхозхой, совхозийи РТС-ийи болхлой, республикера специалисташи Iилман болхлойи оарцагIбоахилга, юртбоахама продукташ дукхагIа яхар а кийчъяр а духьа лерттIа социалистически яхь йоаржаелга.

Социалистически юрта боахамерча къахьегамхоша, республикерча ерригача къахьегамхоша де мел дезар дергда ССКП ЦК январски Пленумо оттадаь доккхий декхараш сийленца кхоачашдара, хьамсарча Коммунистически парте XXII-гIча съезда боаггIача тайпара накъа бахара.

СЕРДАЛО
3-гIа оагI. 12 март. 1961 шу.

Пулковски астрономий керда лаборатори

Ленинград. Пулковски обсерваторе керттерча зданена юххе СССР Iилма Академе члена-корреспондента О. А. Мельникова проектах керда астрофизически лаборатори-павильон хьалъяьй. Астрономически тохкамаш дара кердагIа йола оборудовани я из. Цига дергдолча балхаша советски Iилмахошта торо лургья гаьннарча дуненах долча кердадаращца астрономи йIаьхий е, седкъашта юкъерча йовкъехи Маьлхеи седкъийи хьалахи йолча сведенешта тохкам бе.

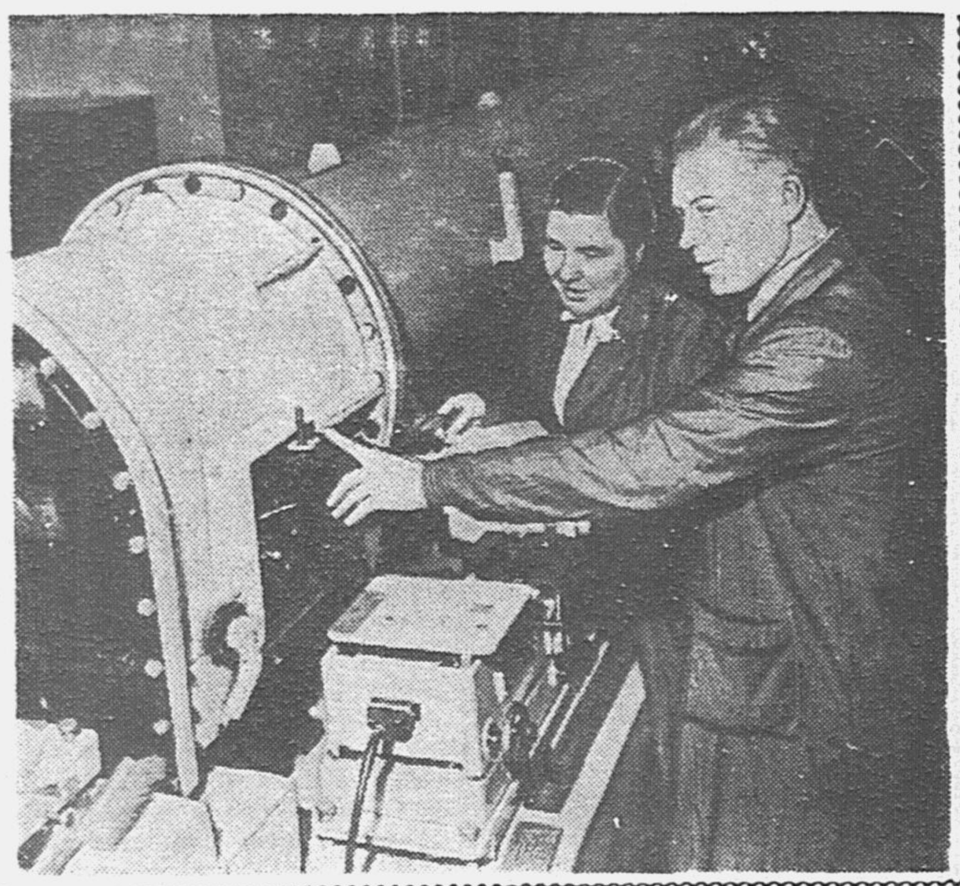

Сурта тIа: лабораторе йоккхагIа йола Iилма болхло Л. Митрофановаи Ленинградерча оптико-механически завода механик В. Беляеви дифракционни спектрограф автоматически болх бергболаш тоаеш боахк.

В. Федосеева сурт.

ТАСС фотохроника.

САКЪЕРДАМЕ САЙРЕ

Кхалнаьха ди дездеш сакъердаме сайре хилар дукха ха йоаццаш Первомайски районни культура ЦIагIа. Дукха нах бар цу сайрийна цига гулбенна.

Торжественни собрани хинначул тIехьагIа кагирхоша районерча юкъерча школа дешархоша цхьана доккха концерт оттадир. «Абу-Башир» яха пьеса оттайир цар. Керттера ролаш ловзаеш бар Базгиева Мовлатхан, Арчхоев Исроапал, Хасиева Лиза, Базгиев Махьмад. Бокхийча наьха халхар дика дир Мовлатханеи Махьмадеи БазгиевгIар.

Дика аьлар иллеш 8-ча класса цешархоша. Цицкиева Тамарас аьлар «Барабанщика илли», эрсий бегаш беш йола куплеташ.

Я. ЧАПАНОВ.

ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ ТЕССА ЛЕЛАДУ

Вай республикера къахьегамхой, деррига Советски халкъ санна, ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашгъяра хьинаре къахьегаш ба.

Культпросветучрежденей керттера декхар да хIанз парте хьалхашка оттадаь декхараш къахьегамхошка дIадовзийтилга, уж кхоачашдара дерригa низаш оарцагIдоахилга.

Из декхар дика кхета а деш вIаштIехьбаьккхаб болх Курчалоевски районерча «Керда вахар» яхача колхоза клубе. Клуба заведующе Тумхаджиев Бухаро вIашагIъеллай художественни самодеятельноста кружок. Колхозни вахарах льаца дукха номераш я самодеятельноста репертуаре.

Цул совгIа, бокхха пропагандистски болх а бу художественни самодеятельносте дакъа лоацараша. Хоза яздаь хьалтехад колхозои районои семилетка кхоалагIча шера тIайийца социалистически декхараш.

Каст-каста хул художественни самодеятельносте дакъа лоацараш колхоза фермашка. Цар цига сакъердаме концерташ увттаду «къахьегама листокаш», «молнеш» арахец.

ССКП ЦК январски Пленум хинначул тIехьагIа дукха болх баьб колхоза клуба болхлоша Пленума решенеш колхозникашта дIайовзийташ, дикагIбарий опыт наха юкъе йоаржаеш. Цу гIулакха массехк тематически сайренаш яьй, хьалхле лелаеращца вIашагIкхийттаб дуккха кагирхой. Царна ший балха опыт йийцай районе цIи хезача доярка Адамова Мелента, хьакхарч лелаеча ферма заведующе Абдулханов Хьамида.

ССКП ЦК январски Пленумо чIоагIа лоархIаме льархIад балха дикагIбараш карагIдьннар шерра доаржаделга.

Цхьабакъда, цу гIулакха хайра теркам бац районерча дукхагIа йолча культпросветучрежденеша. Дуккха цIи хеза хьажкIаш лелаераш, доярхаш, механизатораш ба Курчалоевски районе. Уж ба Ленина цIерахча колхозера хьажкIаш лелаеш бола Ильясова Жансари, Эльтиева Хаяра, доярка Тазбаева Кхокха, XX-ча партсъезда цIерахча колхозера комсомольско-кагирхой хьажкIаш лелаерий звенона кулгалдеш йола Гамбулатова Хижан, къона механизатор Ломалиев IаьIла.

ДикагIбарий опыт дIа-юха йовзийтара фу даьд района культпросветучрежденеша?

Тхо хилар юрташкарча клубашка. Геттара во леладу районерча культпросветучрежденеша из боккхача лоархIамера гIулакх.

Вай лакхе дийцача тайпара XX-ча партсъезда цIерахча колхозера къоначa механизатора Ломалиев IаьIлас дIадахача шера 256 гектара тIа кулгкара болх ца беш дика хьийкъа хьажкIаш чуийцай. Кхыча хьажкIаш лелаерашта юкъе из опыт дIаюха йоаржаяра цхьаккха хIама даьдац цу колхоза клуба болхлоша.

Цхьаккха терко яц цу балха Ленинеи Куйбышевеи цIерахча, «Путь к коммунизму» яхача колхозий клубаша.

Чакхйоалаш латт семилетка кхоалагIча шера хьалхара квартал. Юртбоахам чехкка дегIабоалабара йоаккхий торонаш гучаяьхай ССКП ЦК январски Пленумо. Массайолча звеноша, болхлоша тIайийцад керда социалистически декхараш. Цхьабакъда, районни культура ЦагIа хIанз а хьалтеха дац района колхозашта хьалхашка латта декхараш.

ДикагIа болча боахамий опыт йовзийташ дола кино хьувкхаро торо хулийт из опыт дIа-юха йоаржае, аьнна белгалдаьккхар ССКП ЦК январски Пленумо.

Цхьабакъда, ер шу дIадоладенначa хана денз юртбоахама хетадаь цхьаккха а кино хьекхадац юрташкарча клубашка.

Семилетка кхоалагIча шера доккхий декхараш тIайийцад района къахьегамхоша. Уж кхоачашдара нах оарцагIбахар, дикагIбарий опыт шерра йоаржаяр из да культпросветучрежденей хIанз эггара жерттера дола декхар. Бакъда, культпросветучрежденеша хIанзалца баьча балхо къаьгга хьагойт шоай декхар цар кхоачаш ца делга.

Из гIулакх дIахо ла мегаргдолаш дац. ТIайийца декхараш кхоачашдара къахьегамхошта цахаддаш новкъостал де декхарийла ба культпросветучрежденей болхлой. Цу гIулакха йоагIача бесса терко еш хила еза республика культура Министерство а.

М. ХАМХОЕВ,
(тха корр.).

ДукхагIа гулъе металлолом

Укх шера дIабахача шин бетта план совнархоза 103,2 процент, юрта боахама министерства 121,5 процент, хина боахама управлене 113,1 процент, «Чечингавтотреста» 123,1 процент кхоачашъяьй.

Паччахьалкхенна металлолом дIалуш массаза а санна хьалхле лелаеш я профессионально-технически дешара управлени. Укх шера цхьоалагIча квартала план 115,3 процент февраля бетта кхоачашъяьй цо.

Металлолом дIаялара гIулакх дика вIаштIехьдаьккхад городе Грозне. Укх шера шин бетта план кхоачашъяьй городо 105,8 процент. Шин бетта йола план тIехкхоачашъяьй Назрановски, Урус-Мартановски, Шалински, Наьсарен районаша.

Цхьабакъда, цхьайолча министерствашеи ведомствашеи кхоачашъяьяц металлолом паччахьалкхенна дIаялара январеи февралеи беттай план. Масала, мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленносто кхоачашъяьяц цу шин бетта план 95,4 процент мара, промпродтоварий министерства — 43 процент, коммунальни боахама министерства — 94 процент, моттигерча промышленноста министерства — 61,5 процент.

И. ДОНЕЦ.

АРСБИ—ГРОЗНЕ ЧЕМПИОН

Вай республике классически къовсама спортивни яхье массайолча хана дакъа лоацаш хьавоагIа Грознерча педучилища студент-спортсмен Умаров Арсби. ДIадахача 1958—60 шерашка РСФСР хьалхара моттиг яккхара нохч-гIалгIай сборни командаца Москве ихав Арсби.

1960 шера кIалкхетаргах латарах Грозне чемпион а хиннав, цхьоалагIа спортивни разряд а яьккхай цо.

Педучилище хулача тайп-тайпарча спортивни яхьашка дакъа лоац Арсбе.

Денгара ди массаза доал лакхъю спортсмена ший спортивни говзал. Цудухьа цун вIаштIехьдаьннад легки атлетиках кхоалагIа спортивни разряд, тяжели атлетиках шоллагIа разряд, гимнастиках-кхоалагIа разряд, волейболах ловзарах кхоалагIа разряд яккха. ХIанз педучилищерча сборни команда член ва из.

Март бетта «Спартак» яхача общество хьалхара моттиг яккхара Саратове хургйолча спортивни яхье дакъа лоацаргда Умарова.

М. БАКАРОВ.

Доазол дехьара

Раска пресс-конференци

ВАШИНГТОН, 10 март. (ТАСС). Селхан США паччахьалкхен секретара пресс-конференци хилар. Керттерча дакъе берлински дешаи 21 марта Женеве юхайолалуча ядерни тохкамаш дIадахарах йолча переговораштеи хетаяь яр из.

Берлински деша хьакъехьа Эйзенхауэра правительства лаьца хинна позици лоаттае ше декхарийла лоархIаш яц Кеннеде правительство, аьннад укх деношка Берлине лаьрххIа вахийтача США викало Гарримана, яхаш американски кепа йоазоно дувцачох фу хет хьона аьнна хаьттар Раскага корреспонденташа.

Цу хаттара жоп луш паччахьалкхен секретара аьлар, США хьалха хинначa правительства берлински деша хьакъехьарча позице «керттера моттигаш» хувца ца луш юс.

Раска дIахо аьлар, сона хетачох, хIанз, тIехьашкахьа юха а ца хьежаш, берлински деша хьакъехьа дIахьалхашка мишта дикагIа йохалургья дикка уйла тIа а яхийта ВIашагIкхийтта Штаташ хьажара бакъахьа яр, Кеннеде правительство Iадала керте оттача хана лаьттача гIулакха тIара дIайола а лургйолаш.

Дерригача германски деша хьакъехьа йолча американски правительства позицех фу оалалургда кьога аьнна а хаьттар корреспонденташа паччахьалкхен секретарага. Из чIоагIа лоархIам болаш а цIенхаштта а дош да, аьлар Раска хаттара ше жоп луш. Из къоастадара ха эшаргья, сона хетачох, хIанз укх сахьата из ха мел эшаргья цхьаннена а оалалургдац, аьлар паччахьалкхен секретара.

Ядерни тохкамаш дIадахарах Женеве ергйола переговораш хьоаяь, Раска аьлар, американски правительства чIоагIа цIенхаштта гIулакх а лоархI цох, США кхерамах лораяра маьшшара хургбола, вIаши тIаэца мегаргбола барт переговораш еча юкъе дакъа лоацараша цу хьакъехьа бергхиларах а теш правительство.

Нагахь санна Женеве переговораш еш хIама карагIа ца доале, ядерни тохкамаш ца деш дукха ха йоаккхаргйий США-с аьнна шийга даьча хаттара жоп луш, Раска аьлар, Женевера переговораш мишта чакхъяргья а ца ховш, США-с ядерни тохкамаш маца юхадолаадергда яхаш хIанз дувцар кхетам болаш хIама дац.

ООН-е КНР-а хила йоагIа бокъонаш юхаметтаоттаярах долча дукхача хаттарашта жоп делар цул тIехьагIа паччахьалкхен секретара.

Цу хаттарашта жоп луш Раска мукIарло дир, нагахь санна ООН-е КНР-а хила йоагIа бокъонаш юхаметтаоттаярах дола дош Генеральни Ассамблея дувце, ВIашагIкхийттача Штаташа цIенхашттара халонаш дуьхьал йоахаргья цу деша, аьнна. ХIанз США-с дуккхача паччахьалкхенашца консультацеш ю цу хьакъехьа, аьлар дIахо Раска.

Английски цхьан корреспондента Раскага хаьттар «Поларис» яхача ракеташца кийчдаьча американски хикIал лелача кемашта лаьрхIа йола база Англе йиллара духьал цига хулача демонстрацей хьакъехьа малагIа гIулакх лаьца я американски правительство, аьнна. США-аца союзе долча Европа мехкашкарча дуккхача халкъашта шоай территорехь тIа «Поларисташта» эша базаш яхкар чIоагIа новкъа хилар кхетаду США-с. Цхьабакъда, аьлар цо, США-с «Поларис» яха ракеташ Европе яхьийтай Европа паччахьалкхенаш кхерамах лорае лерхIаш.

Къаман суверенитета, экономически кортамукъаленна, машара тIехьа

МЕХИКО, 10 март. ТАСС-а корреспондента А. Павленкос хоам бу: диъ дийнахьа болх баьчул тIехьагIа селхан укхаза йистеяьлар къаман суверенитета, экономически кортамукъаленна, машара тIехьара Латиноамерикански конференци. Эггара тIехьагIа хиннача конференце заседане 10 эзар гаргга саг вар.

Керттера ших резолюци тIайийцар конференце: Къаман суверенитета хьакъехьа, экономически кортамукъален хьакъехьа, «Латински Америкеи дунен халкъашта юкъера машари», гIулакхаш цхьана леладара хьакъехьа, бух соцщаш йолча декларацe хьакъехьа.

Латиноамерикански мехкашкарча халкъий керттера декхар да, йоах тIайийцача резолюцешка, дунен империализманеи колониализманеи духьаларча шеррача фронтаца шоай къаман кортамукъале империализмана кIалхаръяккхар духьа къовсам лоаттабелга. Латински Америка цегIайоагIилга юхаесцадеш бола керттера низ ба, йоах резолюцешка, къилбаседа американски империализм.

Конференце решени тIайийцай нийсхо йоаца договорашi соглашенеши дIаяхара тIехьа, вIашагIхйолла лаьрхIача къулбехьен-атлантически блока духьала къовсам боаржабе аьнна, латиноамерикански мехкий къаман суверенитета зе деш хиларах Монрой доктринеи панамериканизми харцахьа лаьрхIай цо. Конференце цу тайппара харцахьа лаьрхIай Латински Америка мехкашка къилбаседа американски империализм чуйоалаеш йола американски паччахьалкхений Организаци а Латински Америкера къахьегамхой вIашагIбоахаши харцахьбоахаши йола «американски паччахьалкхений юкъера къахьегамхой организаци а».

Конференце дакъа лоацаш хиннараша «шийла тIоми» сихдаь герз хьаделгеи харцахьа а лаьрхIар, тIема пакташ дIайоахилгеи Латински Америкера ерригa США тIема базаш дIайоахилгеи дIа а дийхар. Цар хьакхайкадир атомни герза тохкамаш дара шоаш духьала хилар, массане а герз дIадаккхараи тIехьагIа цунна тIахьожам лоаттабараи шоаш тIехьа хилар, ядерни герз кхоссаргдоацаш соцадара, цун запасаш дIаяхара, тIема бюджеташ кIезигьяра шоаш тIехьа хилар.

Конференце хьахкхайкадир кубински революцена ше раьза хилар а Латински Америка халкъаша из хьаллоацаш хилар а.

Конференце Iойийшар цига дакъа лоацарашка моаршал луш СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева яхьийта послани. Из чIоагIа тIоараш а тохаш тIайийцар цар.

Конголезски кризис чIоагIлуш латт

НЬЮ-ЙОРК, 9 март. (ТАСС). Кхыча мехкашкарча информационни агентствай хоамаша дика тешал ду Конгорча «ООН-а операце» конголезски кризис тIехь-тIехьа чIоагIъеш хилара.

Судански контингента новкъостал дахийта ца тигача ООН-а эскарий командоване гIо а деш, мехкара лоархIамегIа йола стратегически пункташ — Банана яха тIема-фордаи базеи Матади яха эггара йоккхагIа йола конголезски порти дIаяккха аьттув баьннаб мобутовски бандай.

Матади яха порт дIаяьккхай, йоах «Вашингтон Пост энд Таймс Геральд» яхача газета корреспондента Рассел Хаус, бельгийски эпсараша кулгал а деш. Цунна мукIарло де дийзар ООН-а викала. Цо аьлар: Конго яхача хин дельте хинна операцеш мятежникашка хьалхагIа ООН-а эскарашта духьата даь довнаш санна йоацаш «лаьрххIа вIаштIехьъяьккха кийчъяь кампани яр». Леопольдвило доал деча районашкарча эскараштa юкъе 200 совгIа бельгийски эпсар ва хIанз, йоах Хауса.

ХIанз духхьал цхьан Леопольдвиле 12 эзар сагага дIакхоачаш бола дукха бельгийцаш Конго юха ахар «ООН бахьан долаш мара дац», йоах дIахо корреспондента.

Эггара дукхагIа вовзаш а лоархIаш а вола политически деятель

ДЕЛИ, 9 март. (ТАСС). ХIиндий халкъа эггара дукхагIа вовзаш а лоархIаш а вола саг ва СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев. Из иштта долга гучадаьлар общественни уйла Iомаеча института дIадахача шера ноябрь бетта дукхача наха хетар технача. Доазол дехьарча эггара тIехволча политически деятела цIи яккха аьнна Инде эггара йоккхагIа йолча городашка бахача нахага хаьттача дукха а дукхагIа бараша Н. С. Хрущева цIи яьккхар, яхаш хоам бу тахан цу хаттарах йола итогаш араьхача «Стейтсмен» яхача газето.

Шоаш хьаю кирпишк

Шерра-шера дукха цIеноши хьалду «Старогрознефть» нефтепромыслови управлене мехкдаьттахошта. Цунга хьежжа дукхагIа эш етта кирпишк а.

Болгарерча доттагIий методах йоккха йоацача пишкашка кирпишк яттa болабенна дукха ха я цу управлене болхлой. Цу пишкашка еттача кирпишках дукха гIишлош хьалъяьй укх тIеххьарча хана.

Укх шера кхы а дукхагIа цIеноши хьалде лерхI цига мехкдаьттахошта. Уж дерригa цIеноши оахош хьаьча кирпишках дергда оаха, йоах «Старогрознефть» НПУ строительни управлене садчикий бригада бригадира Шапошникова Ольгас.

Кирпишк еш къаьстта дика къахьегаш ба цу балха йоккха говзал йола садчицаш З. Затолонина, К. Алешечкина, В. Коробова, кхыбараш а.

Иштта дика къахьегаш из зIамига коллектив хиларах торо хул мехкдаьттахошта сихагIа цIенош хьалде.

А. ТИЩЕНКО.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

12-ча марта: 16.00 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.20 — «Тха бакъйола программа» — статья (нохчий меттала); 16.40 — «КIарцхал» — сатирически радиожурнала кхоалагIа номер (гIалгIай меттала); 17.00 — «Советски тIемахошкара ашарий моаршал» — концерт.

УКВ: 9.00 — Халкъашта юкъерча конкурсий лауреатий концерт; 10.30— Баяшов — «Конек-Горбунок» — сюита; 10.47 — Калиненко — симфонически поэма: «Сергей Лазо»; 18.00 — «Козы Корпеш, Баян Слу» — радиопостановка; 20.05 — Халит Ошаев — «Асланбек Шерипов» — яхача спектакла монтаж; 20.37 — Книппер — опера-легенда (монтаж) «Сердце Гайги»; 21.57 — Амиров — «Утро» яхача кинофильма тIарча музыках оттаяь симфонически сюита; 22.06 — «Тбилисера концерт» — музыка.

13-ча марта: 6.35 — «Рубежагара-рубежага» — корреспонденци (нохчий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Тха микрофона хьалхашка...» — передача (эрсий меттала); 8.15 — «Полиграфистка» — корреспонденци (нохчий меттала); 8.25 — «Эрсий халкъа иллеш» — концерт; 8.48 — «БIаьстан кийчо еш» — беседа (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — мехкдаьтта промышленноста болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — мехкдаьтта промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — радиоладувгIархой письмоех оттаяь передача (нохчий меттала); 18.30 — «Шоана, юртбоахама болхлой!» — концерт.

УКВ: 9.00 — «Пьери Люси» — радиопостановка; 9.55 — «Блок дагалацар» — радиокомпозици; 10.19 — «Доазол дехьарча музыкальни вахара хьакъехьа» (тIехьадоагIар); 10.39 — художественни самодеятельноста концерт; 19.00 — Пуччини — «Малхбузера йоI» — опера; 21.05 — халхара ашараш.

14-ча марта: 6.35 — юртбоахама болхлошта передача (эрсий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — Советски Союзерен доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.25 — концерт; 8.45 — юртбоахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — радиоладувгIархой письмоех оттаяь передача (гIалгIай меттала); 17.25 — ашарий антракт; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «РадиоладувгIархой письмошта жоплу» — передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — кагирхошта передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

15-ча марта: 6.35 — юртбоахама болхлошта передача (нохчий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.30 — концерт; 8.45 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш: (гIалгIай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.10 — пионераштеи школьникаштеи передача (гIалгIай меттала); 17.25 — ашарий антракт; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — мехкдаьттаи химически промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Тха микрофона хьалхашка...» — передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Кердача порядках совхозашка алапеш телар

Совхозашка балхаш деча наьха балхах материальни безам болийтара, къахьегама овсарле лакхъяра, юртбоахама продукци йоаккхилга алсамдаккхара, из продукци дикагIа хилийтара, цунга шийга дIабода мах чухнахьа баккхара совхозашкарча балхашта телача алапей керда система чIоагIъяьй СССР Министрий Совете чуйоагIача къахьегамеи алапейи дешашта йолча паччахьалкхен комитето. Алапех цхьа дакъа сменах йола нормаш кхоачашъярахи юхедиса дакъа баьча балха дукхалга а дикалга а хьежжаи тергда.

ХIанзалца санна доацаш, механизированни балхаш тIарча къахьегамхошта алапеш телара система цIенъенна эргайоал. Тракторист-машинист яха цхьа професси оттаю трактораш тIа, комбайнаш тIа, юртбоахама кхыча машинаш тIа балхаш деча механизаторашта.

Ялх разряд а оттаеш декъ механизированни балхаш, говрашца-кулгашца ду балхаш, хьайбаш леладеча ду балхаш.

ДИЙНАХЬ БАЬЧА БАЛХАХ ТАРИФАХ ЛУ АЛАПЕШ:

Разрядаш	Трактористашта-машинисташта		Говрашца-кулгашца а хьайбаш леладеча а ду балхаш			
	Ха лоархIаш балхаш дечарна	Даьчунга хьежжа алапеш телачарна	Ха лоархIаш балхаш дечарна		Даьчунга хьежжа алапеш телачарна	
			ХьалхагIа хиннар	ХIанз хургдар	ХьалхагIа хиннар	ХIанз хургдар
I	2 соми 60 кепиги	2 соми 90 кепиги	1 соми 9 кепиги	1 соми 56,3 кепиги	1 соми 21 кепиги	1 соми 72 кепиги
II	3 с.	3 с. 40 к.	1 с. 27 к.	1 с. 73,5 к.	1 с. 40 к.	1 с. 90, 8 к.
III	3 с. 50 к.	3 с. 80 к.	1 с. 46 к.	1 с. 95,4 к.	1 с. 62 к.	2 с. 15 к.
IV	3 с. 90 к.	4 с. 30 к.	1 с. 65 к.	2 с. 20,4 к.	1 с. 82 к.	2 с. 42, 4 к.
V	4 с. 50 к.	5 сом	1 с. 90 к.	2 с. 48,5 к.	2 с. 11 к.	2 с. 73, 3 к.
VI	5 с. 40 к.	6 сом	2 с. 18 к.	2 с. 81,3 к.	2 с. 42 к.	3 с. 09, 6 к.

МЕХАНИЗИРОВАННИ БАЛХАШ

1-чеи II-чеи разрядашта чудоагIараш керттерча дакъе стационарни балхаш да.

III-ча разряда чудоагIа макхаш доахилга.

IV-чеи V-чеи разрядашта чудоагIа керттера кхашкара балхаш: оахамдар, культиваци яр, культураш мугIарчах дIаер, кхаьчачул тIехьагIа уж чуэцар.

VI-ча разряда чудоагIа эггара чоалханегIа дола балхаш: квадратно-гнездовой хьисапе хIамаш дIаер, комбайнашца ду балхаш. ТIехьайийзача машинаш тIарча прицепщикашта цар даьча балхах луш дола алапеш «говрашца-кулгашца ду балхаш» яхача графах IV-ча разрядаца лоархIаш лу.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕЧАРА БАЛХАШ

IV-ча разряда чубоагIа: жара доахан детта дояркаш, аьрхIе хинна а хиланза а йолча хьакхарчашка хьежаш бола свинараш, йорстаеш йолча хьакхарчашка хьежаш бола свинараш, кагийча жега хьежаш бола жа Iуй, кортамукъа дIахийца леладеча оалхазарашка хьежаш бола птичницаш.

V-ча разряда чубоагIа: машинашца доахан детташ бола дояркаш, арахьа доажа а деш доаханна гIулакх деш бола скотникаш-бежа Iуй, хурсаш тIехьа йола нана-хьакхарч лелаю свинараш, нана-устагIийи аьрхIе юойи долча Iулашка боахка жа Iуй, бунашка доахкадеча оалхазарашка хьожаш бола птичницаш.

Болхлой - механизатораш (трактористаш, комбайнераш, машинисташ-экскаватораш) **тракторист-машинист** яхача цхьан профессех лоархI. Трактористашта-машинисташта цар кхетамга а балха говзалга а хьежжа I, II, III классаш оттаю. Цу классага хьежжа, цо даьккхача алапена хаьдда процент тIатох: 1 класс йолча тракториста-машиниста 20 процент, II класс йолча трактористамашиниста — 10 процент.

Прицепщик хила воагIаш дола тракторца ду балхаш прицепщик воацаш дича а, агрегата тIа шиннена а бола тракториста-машиниста ше цхьанне бича а цунна шийна доагIача алапена 20 процент тIатох, нагахьа санна иштта болх бар кхерамзлен техника бокъонаша могийташи бахь болх вогIа хургбоацаши хуле.

Болхлошца дIа а отта шоаш болх бе ца безача кхашкарчеи хьайбаш кхоабачеи боахамашка бригадирал деш болча наха алапеш оттаду ха лоархIаш балхаш деча трактористашта-машинисташта 3—6 разрядах оттадеча боарамах, продукци яккхара план бригадо дукхагIа кхоачашъярга хьежжа, 2 сомагареи 90 кепигагареи даьнна 4 сомагеи 50 кепигагеи дIа а кхоачаш. Цу тIа 5-гIеи 6-гIеи разрядаш алхха йоккхийча тракторно-полеводческиий хьайбаш леладечеи бригадашка мара а оттадац.

Отделеней кулгалдеча болхлошта телача порядках тел бригадирашта телаш дола алапеш а, бакъда, расчетни ставках доагIача алапех бетта 80 процент дIа а луш, юхедиса алапи бригадирашта дIалу валови продукци яккхара шера йола план бригадо кхоачашъярга хьежжа боарам а увттабеш.

Ше беш болча кхыча балхах мукъа а воацаш бригадирал деш волча сага цу кхыча балха тIа цо даьккхача алапена, баьча балха дукхалга хьежжа, 25 процентага кхаччалца ахча тIатох.

Кхыча балхах мукъа а болаш бригадира помощникал деш болча наха бригадира доагIача алапех 60—80 процент лу. хIаьта кхыча балхах мукъа боацаш из болх бечарна —цар шоаш хьабеча балхах даьккхача алапена 10—15 процент тIаккхет.

Иштта цу боарамах алапеш тIаккхет хьайбаш леладеча боахамаш тIа звеньевойш болча наха а.

Духхьала баьча балхах телача алапел совгIа, совхоза боахам тоабарца а, юртбоахама продукци дукхагIа яккхарца а хьашт хулга совдаккхар духьа премеш а тел: механизированнии говрашца-кулгашца дечеи балхаш тIарча болхлошта — шоашкарча лаьтташ тIара юртбоахама продукци яккхара планаш кхоачаш а тIеххоачаш а ярах, хьайбаш леладеча боахамашкарча болхлошта — шоаш гIулакх деш долча хьайбашкара продукци яккхара планаш кхоачаш а тIеххоачаш а ярах.

Из гIулакх дикагIа Iомадар духьа а вай республикера юрта боахама предприятеш цу балхага кийчъяр духьа а 1961-ча шера 1-ча феврале денз кердача порядках алапеш тела яьннай Грозненски дулха-шурий совхоз. 1961-гIа шу чакхдалалехьа алапеш телара кердача системага яргья еррига совхозаш а.

В. РОГОВ,
юрта боахама Министерства организационни отдела начальник.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре Йоккха зал — «Кхоане дика йола саг». Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «Форма йоаца салтий». Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — «Форма йоаца салтий». Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс — «Лергдоаца илли». Долалу: 9.15, 11.15. «Форма йоаца салтий». Долалу: 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре
Берий сеанс—«Мультипликационни фильмай сборник». Долалу: 9.

«Кхоане дика йола саг». Долалу: 10.25, 1.45, 3.25, 6.45, 8.25.

«Саг йитарах дола гIулакх». Долалу: 12.05, 5.05, 10.

13-ча марта денз «Лоралелахь, йоккха саг».

ХОАМ

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советерча бахача наха гIулакх дара управлене строительно-монтажни участко бахача наьха квартираштеи цIеноштеи ремонт еш а, (кIир тох, штукатурка ю, басар хьокх, ремонг ю, ийнаш тох, наIараш кораш догI, тховнаш тоаду, пенашта облицовка а штукатурка а ю) хIаьта иштта хий дуллаш а, канализаци, теплофикаци, коачача газа газификаци еш а балхаш ду.

Балхах дар укх адресе гIолла ховргда: г. Грозный, Комсомольски ул. № 60, телефонаш: 2-26-02; 2-21-85.

Контора болх бу хIара денна Iуйрийна 8 сахьат даьлча денз 16 сахьат даллалца.

Гор. Грозне, Партизанская яхача улицагIа, 35 вахача гражданина Клугман Григорий Захаровича суденнад БССР, городе Могилеве, 1-гIа Советская яхача улицагIа, 11 яхаш йола Воложина Изабелла Павловна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Грознерча Ленински халкъа судо.

РЕДАКЦГ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретаре — 2-45-48, партийни вахареи, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02039 Заказ № 1710